

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเล่าเรื่อง และความสนใจในการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาที่มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยต่างกัน ได้มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การสอนอ่านตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
2. ความเข้าใจในการอ่าน
3. การเล่าเรื่อง
4. ความสนใจในการอ่าน
5. กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสอนอ่านตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

การศึกษาเกี่ยวกับการสอนอ่านตามหลักสูตรประถมศึกษานั้น ได้ศึกษาใน 3 หัวข้อ คือ จุดประสงค์ของการสอนอ่าน กิจกรรมการสอนอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแนวการสอนอ่านในระดับประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. จุดประสงค์ของการสอนอ่าน

จากหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรได้กำหนดจุดประสงค์ในการสอนอ่านเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติดังนี้

1.1 มีทักษะในการอ่าน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา

1.2 มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้

นอกจากนี้แล้ว หลักสูตรยังได้กำหนดจุดประสงค์ในการสอนอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การอ่าน และสามารถนำไปใช้อ่าน
คำใหม่ ๆ ได้

2. เพื่อให้มีทักษะในการอ่านในใจและอ่านออกเสียงได้ถูกต้องคล่องแคล่ว
รวดเร็ว สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์ และวิเคราะห์ใจความสำคัญได้

3. ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่าน

4. สามารถใช้พจนานุกรมได้

5. สามารถเลือกหนังสืออ่าน และเก็บรักษาหนังสือได้

6. สามารถใช้ห้องสมุดในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและความเพลิดเพลิน

ในยามว่างได้

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรได้กำหนดจุดประสงค์ในการสอนอ่านไว้
ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่าน

2. เพื่อให้มีทักษะการอ่านในใจ และอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว
รวดเร็ว สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกจากเรื่องราวที่อ่านได้

สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์และวิเคราะห์ใจความสำคัญได้

3. ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือ

4. สามารถใช้พจนานุกรมได้

5. สามารถเลือกหนังสืออ่านและเก็บรักษาหนังสือได้

6. สามารถใช้ห้องสมุดในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและหาความเพลิดเพลิน

ในยามว่าง

7. รักการอ่าน

จากจุดประสงค์ดังกล่าวนี้เห็นได้ว่า หลักสูตรมีความมุ่งหวังให้นักเรียน
มีทักษะในการอ่าน ทักษะการเลือกหนังสืออ่าน สามารถใช้หนังสือเพื่อการแสวงหาความรู้
และความเพลิดเพลิน และมีนิสัยรักการอ่าน

2. กิจกรรมการสอนอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กิจกรรมในการสอนอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมวิชาการ, 2533) มีดังนี้

1. เสนอรูปแบบที่ถูกต้องในการปฏิบัติตนในการอ่าน อภิปรายถึงผลของ
การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการอ่านแล้วสรุปเป็นข้อปฏิบัติ ฝึกปฏิบัติตนจนเป็นนิสัย
รวมทั้งการใช้พจนานุกรมและห้องสมุดในการเพิ่มพูนความรู้

2. ฝึกอ่านออกเสียง คำ วลี ประโยค ตามหลักเกณฑ์การอ่านเพิ่มเติมจาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 เกี่ยวกับคำพ้อง อักษรย่อ คำราชาศัพท์ ภาชิต คำพังเพย สำนวนภาษา เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่นำมาใช้ในการอ่านแผนผัง แผนที่และกราฟ การอ่าน บทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ โดยเน้นการอ่านได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว ถูกต้องตามอักขรวิธี มีวรรคตอน ใช้น้ำเสียงได้เหมาะสมกับเรื่อง ทั้งนี้ให้ใช้คำพื้นฐานประมาณ 1,200 คำ และคำศัพท์ที่จำเป็นต้องใช้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

3. ฝึกอ่านออกเสียง และอ่านในใจเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในครอบครัว สังคมชุมชน บุคคลตัวอย่างของท้องถิ่นหรือของชาติ นิทาน นิยายสำหรับเด็ก บทร้อยกรอง เรื่องจากวรรณคดี สารคดีสั้น ๆ บทความ ประกาศ โฆษณา คำชี้แจง คำแนะนำ แผนที่ แผนภูมิและกราฟที่ประกอบบทความหรือเรื่องราวที่นำมาอ่าน โดยเน้นการอ่านได้รวดเร็ว ตามเวลาที่กำหนด แล้วอภิปรายซักถามเกี่ยวกับรายละเอียด ความคิดเห็นและใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

กิจกรรมการสอนอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมวิชาการ, 2533) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้องในการอ่าน และฝึกจนเป็นนิสัย รวมทั้งการใช้ พจนานุกรมและห้องสมุดในการเพิ่มพูนความรู้

2. ฝึกอ่านออกเสียงคำ วลี ประโยค และข้อความตามที่กำหนดให้ตาม หลักเกณฑ์การอ่านเกี่ยวกับคำสุภาพ คำราชาศัพท์ สำนวนภาษา ภาชิต คำพังเพย คำคม คำขวัญ คติพจน์ เครื่องหมายวรรคตอน อักษรย่อ เครื่องหมายและสัญลักษณ์ ที่ใช้ในการอ่านแผนที่ แผนผัง กราฟ และสถิติ การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ โดยเน้นการอ่านได้คล่องแคล่วรวดเร็ว ถูกต้องตามอักขรวิธี มีวรรคตอน ใช้น้ำเสียงได้ เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

3. ฝึกอ่านออกเสียงและอ่านในใจเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม สถานที่สำคัญของ ท้องถิ่นหรือของชาติ ชีวประวัติของบุคคลในท้องถิ่นและชาติ แนวคิดในการประกอบอาชีพ แนวคิดในการพัฒนาตนเอง เศรษฐกิจและสังคม นิทาน นิยายและเรื่องสั้นสำหรับเด็ก บทร้อยกรอง เรื่องจากวรรณคดี สารคดีเชิงความรู้และความบันเทิง บทความ ความเรียง ประกาศ โฆษณา คำชี้แจง คำแนะนำ แผนที่ แผนภูมิ และกราฟที่ประกอบบทความ หรือเรื่องราวที่นำมาอ่าน สารานุกรมสำหรับเด็ก หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสาร จากห้องสมุด โดยเน้นการอ่านได้รวดเร็วตามเวลาที่กำหนด อภิปรายซักถามเกี่ยวกับ รายละเอียด ความคิดเห็น และใจความสำคัญ สรุปหลักการ เจตนารมณ์ และนัยของข้อความ และเรื่องที่อ่าน

3. แนวการสอนอ่านในระดับประถมศึกษา

ประเทิน มหาพันธ์ (2536) ได้เสนอแนวการสอนอ่านในระดับประถมศึกษาไว้สรุปได้ดังนี้

1. ในระยะเริ่มต้นของการสอน ควรเน้นทักษะในการจำแนกภาพและเสียง เพราะการอ่านเป็นการจำรูปร่างของคำ และการเชื่อมโยงตัวอักษรกับเสียงของคำ ที่นักเรียนเคยรู้จักมาแล้ว

2. เน้นธรรมชาติของการรับรู้ในกระบวนการอ่าน เช่น การทำความเข้าใจ ความหมาย ไม่ใช่การกวาดสายตาในการอ่านเท่านั้น

3. คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น จึงควรใช้การสอนหลาย ๆ วิธี

4. สอนอ่านด้วยสื่อการอ่านที่หลากหลาย โดยนำหนังสือสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่มาใช้ในการสอน

ทศนีย์ สุภเมธิ (2533) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสอนอ่านในระดับประถมศึกษาไว้สรุปได้ดังนี้

1. สอนโดยคำนึงถึงความพร้อมและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนมีความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน

2. สอนตามความสนใจของนักเรียน โดยใช้หนังสือหลาย ๆ ประเภทเนื่องจากนักเรียนมีความสนใจแตกต่างกัน

3. สอนให้ได้ทั้งความรู้และเจตคติที่ดีต่อการอ่าน

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2531) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนอ่านในระดับประถมศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. สอนให้สัมพันธ์กับทุกทักษะ คือ การฟัง การพูด และการเขียน

2. ให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองให้มากที่สุด

3. ให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ

4. ให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมในการประเมินผลความก้าวหน้าของตนทุกระยะ

5. สร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ด้วยการทำให้เป็นแบบอย่างที่ดี

แก่นักเรียน

จากข้อมูลเกี่ยวกับการสอนอ่านดังกล่าวข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าการสอนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านนั้น ครูควรให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยสื่อการอ่านหลาย ๆ ประเภท สอนโดยคำนึงถึงความพร้อมและความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านมากกว่าการจำเรื่องราวจากเรื่องที่อ่าน

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2537) ได้เสนอแนวการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้หนังสือเรียนภาษาไทยเป็นหลัก ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไว้ สรุปได้ดังนี้

การสอนอ่านจะเน้นการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ และสอนให้สัมพันธ์กับการสอนฟัง พูด และเขียน โดยมีลำดับขั้นตอนในการสอนอ่านในใจ ดังนี้

1. การเตรียมการอ่าน เป็นการวางพื้นฐานการอ่าน โดยใช้กิจกรรม เช่น การสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่อ่าน ให้ความรู้พื้นฐาน สอนคำศัพท์ โดยอ่านคำใหม่ทบทวนคำเก่า และตั้งจุดประสงค์การอ่าน

2. อ่านในใจ โดยปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดเรื่องให้อ่านในใจแล้วตอบคำถาม
2. ครูเสนอโครงสร้างของเรื่อง แล้วอภิปรายโครงสร้าง
3. นักเรียนช่วยกันเขียนรายละเอียดของโครงสร้างของเรื่อง
4. นักเรียนเล่าเรื่องที่อ่านตามโครงสร้างด้วยถ้อยคำของตนเอง
5. นักเรียนเขียนเรื่องตามโครงสร้าง
6. นักเรียนอ่านเรื่อง และคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน
7. ตอบคำถามหรือทำแบบฝึกหัด

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2537) ได้เสนอแนวการสอนอ่านภาษาไทย โดยใช้หนังสือเรียนเป็นหลัก สรุปได้ดังนี้

การสอนอ่านในใจเป็นการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ และสัมพันธ์กับการสอนพูด ฟังและเขียน การสอนอ่านในใจ มี 3 ขั้นตอนคือ

1. การเตรียมการอ่าน

การเตรียมการอ่านเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการสร้างประสบการณ์พื้นฐานให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้อ่านและเกิดความเข้าใจในการอ่าน เพื่ออ่านคำยากและตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน

2. อ่านในใจ

การอ่านในใจเป็นขั้นของการอ่านเพื่อความเข้าใจ ผู้เรียนจะอ่านในใจโดยมีกิจกรรมดังนี้

1. อ่านสำรวจและตั้งคำถาม ผู้อ่านจะอ่านสำรวจ โดยอ่านบทเรียนคร่าว ๆ ใช้ทักษะการอ่านข้าม (Skimming) และการกวาดสายตาเฉพาะตอนที่สำคัญ (Scanning) เป็นการอ่านเร็ว ๆ แล้วตั้งคำถาม ช่วยกันบอกคำถามที่นักเรียนตั้งคำถาม ครูเขียนบนกระดานดำ

2. อ่านพินิจพิเคราะห์และตอบคำถาม ผู้อ่านจะอ่านบทเรียนอีกครั้งอย่างพินิจ อ่านเพื่อหาคำตอบ อาจเป็นคำถามที่จับประเด็นสำคัญ ทหารายละเอียดของเรื่อง หาเหตุและผลของเหตุการณ์ ลำดับเหตุการณ์ เป็นต้น ตอบคำถามปากเปล่าแล้วอภิปรายตอนใดตอนหนึ่งที่สำคัญ

3. ตอบคำถามและทบทวน ผู้อ่านตอบคำถามลงสมุดและทบทวน ตรวจสอบคำตอบจากบทเรียนแล้วแก้ไขคำตอบให้ถูกต้อง

3. การทำแผนภาพโครงเรื่อง

การทำแผนภาพโครงเรื่อง เป็นกิจกรรมหลังการอ่านในใจ เพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่าน และนำไปสู่การพูด การฟัง และการเขียน มีขั้นตอนการสอนดังนี้

1. นักเรียนอ่านบทเรียนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

2. ครูเขียนแผนภาพโครงเรื่องบนกระดานดำหรือแจกใบงาน

แล้วอภิปราย บอกแนวทางการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

4. ครูกับนักเรียนช่วยกันเขียนแผนภาพโครงเรื่องบนกระดานดำอีกครั้งหนึ่งเป็นแผนภาพโครงเรื่องที่สมบูรณ์

5. ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเล่าเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่อง หรือให้เล่าเรื่องคนละตอน

6. นักเรียนเขียนเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่อง

7. นักเรียนตรวจสอบกับหนังสือเรียนแล้วปรับปรุงแก้ไขทั้งตัวสะกดการันต์ และสำนวนโวหาร

การอ่านในใจนั้นนอกจากจะเป็นจุดเน้นของหลักสูตรประถมศึกษาแล้ว ยังเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือได้เร็วขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการทักษะ ยุทธวิธี และค่านิยมในการอ่านของผู้เรียน ซึ่งมีผู้เสนอเกี่ยวกับการอ่านในใจไว้ดังนี้

1. ความหมายของการอ่านในใจ

แมกกี และริชเจส (McGee and Richgels, 1990) กล่าวถึงการอ่านในใจสรุปได้ว่า หมายถึง การอ่านที่ไม่ออกเสียงและมีวิธีการอ่านที่จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพ การอ่านในใจเป็นความสามารถของผู้อ่านแต่ละคนที่จะแปลความหมายและสรุปเรื่องที่อ่าน

ประเทิน มหาพันธ์ (2536) กล่าวถึงการอ่านในใจสรุปได้ว่า คือ การทำความเข้าใจสัญลักษณ์ที่มีผู้บันทึกไว้เป็นสายลักษณ์อักษรโดยไม่ออกเสียง การแปลสัญลักษณ์ออกเป็นความเข้าใจนี้จะต้องให้ตรงกับความต้องการเดิมของผู้เขียนด้วย

จวีลักษณ์ บุณยะกาญจน (2525) ได้ให้ความหมายของการอ่านในใจสรุปได้ว่า การอ่านในใจหมายถึงการที่ผู้อ่านทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่านโดยไม่ออกเสียงใด ๆ เป็นบทบาทส่วนบุคคลของผู้อ่านแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายที่จะจับใจความอย่างรวดเร็ว รู้เรื่องและถูกต้อง เป็นการอ่านเพื่อตนเองจะได้ผลดีหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับตัวเอง

2. ประโยชน์ของการอ่านในใจ

แมกกี และริชเจส (McGee and Richgels, 1990) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านในใจสรุปได้ว่าเป็นการอ่านที่ฝึกให้เป็นผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพได้ กล่าวคือเป็นการอ่านที่มีลักษณะการอ่านที่ยืดหยุ่น มีวิธีการในการอ่านที่มีลักษณะเฉพาะ

ฉวีลักษณ์ บุญชะกาญจน (2525) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านในใจสรุปได้ว่าการอ่านในใจช่วยให้เข้าใจเนื้อความได้รวดเร็ว เพราะผู้อ่านไม่ต้องเสียเวลาในการออกเสียงและระมัดระวังในการออกเสียงให้ถูกต้อง เมื่อไม่เข้าใจความหมายก็ย้อนกลับไปอ่านได้อีกโดยไม่เสียเวลามากนักเพราะเลือกอ่านเฉพาะตรงที่เป็นตอนสำคัญ หรือตอนที่
ไม่เข้าใจได้

3. หลักสำคัญของการอ่านในใจ

ประเทิน มหาพันธ์ (2536) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสอนอ่านในใจสรุปได้ว่า ควรเริ่มสอนได้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาเมื่อเด็กอ่านออกเสียงได้ถูกต้องแล้ว การสอนอ่านในใจ ควรเริ่มด้วยวิธีที่ถูกต้องซึ่งมีหลักดังนี้

1. ต้องให้การอ่านเป็นการอ่านในใจที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ไม่มีเสียงพิมพ์้าในคอ
2. ไม่มีการเคลื่อนไหวของริมฝีปาก ลิ้น หลอดเสียง และลำคอ
3. ไม่มีการโคลงศีรษะไปมา การอ่านในใจจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับ
การฝึกฝนเป็นสำคัญ

ฉวีลักษณ์ บุญชะกาญจน (2525) ได้เสนอหลักการอ่านในใจ สรุปได้ว่าหลักของการอ่านในใจ คือ ความแม่นยำในการจับตาดูตัวหนังสือ การเคลื่อนสายตาจากคำต้นวรรคไปสู่คำท้ายวรรค และการแบ่งช่วงระหว่างวรรคหนึ่งผ่านไปสู่วรรคหนึ่ง ความแม่นยำในการกวาดสายตาเป็นสิ่งที่ต้องฝึกให้รวดเร็ว จึงจะสามารถเก็บคำได้ครบทุกคำ การเปลี่ยนบรรทัดต้องคล่องแคล่วไม่ใช่อ่านแล้วงงไม่ทราบว่าจะถึงบรรทัดไหนแล้วและเมื่อจบย่อหน้าหนึ่งควรหยุดคิด เพื่อสรุปความคิด ใจความสำคัญมักจะอยู่ถัดย่อหน้ากับท้ายย่อหน้านั้น ๆ

4. ประเภทของการอ่านในใจ

วรรณิ โสมประยูร (2534) ได้แบ่งการอ่านในใจได้เป็น 7 แบบ ดังนี้

1. การอ่านแบบค้นคว้าหาความรู้ เช่น อ่านตำรา

2. การอ่านแบบจับใจความสำคัญ หรือหาสาระสำคัญของเรื่อง เช่น
อ่านบทความ
3. การอ่านแบบหารายละเอียดทุกตอน เช่น อ่านประวัติศาสตร์
อ่านลำดับเหตุการณ์
4. การอ่านแบบหารายละเอียดทุกคำเพื่อปฏิบัติ เช่น อ่านคู่มือการใช้
เครื่องไฟฟ้า อ่านวิธีประกอบอาหาร
5. การอ่านแบบวิเคราะห์วิจารณ์เพื่อหาเหตุผล เช่น อ่านข่าว
เหตุการณ์สำคัญ
6. การอ่านแบบไตร่ตรองโดยใช้วิจารณ์หาข้อเท็จจริง ข้อดีข้อเสีย
สำหรับเลือกแนวทางปฏิบัติ เช่น การอ่านโฆษณา
7. การอ่านแบบคร่าว ๆ เพื่อสังเกตและจดจำ เช่น อ่านชื่อสถานที่ต่าง ๆ
เมื่อเวลานั่งรถผ่านไป

5. พฤติกรรมการอ่านในใจ

คอลลินส์ และ ชิค (Collins and Cheek, 1993) ได้เสนอพฤติกรรม
ฟังประสงค์ขณะอ่านในใจไว้ดังนี้

1. ถือหนังสือในลักษณะที่ถูกต้อง
2. กวาดสายตาตามตัวหนังสือไม่สายสิริชะไปมาขณะอ่านในใจ
3. ไม่มีคำที่กำลังอ่าน
4. ไม่ออกเสียงใด ๆ ขณะอ่านในใจ
5. ไม่ขมขมบิบบปาก
6. อ่านในอัตราความเร็วที่คงที่

จวีลักษณ์ บุณยะกาญจน (2525) อธิบายถึงพฤติกรรมที่ฟังประสงค์
ในการอ่านในใจไว้ดังนี้

1. ไม่มีตัวหนังสือขณะอ่าน
2. ไม่ทำปากขมขมบิบบขณะอ่าน

จากพฤติกรรมการอ่านในใจดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม
การอ่านในใจได้แก่พฤติกรรมต่อไปนี้

1. ถือหนังสือในลักษณะที่ถูกต้อง
2. กวาดสายตาตามตัวหนังสือไม่สายสิริชะไปมาขณะอ่านในใจ
3. ไม่มีคำที่กำลังอ่าน
4. ไม่ออกเสียงใด ๆ ขณะอ่านในใจ

5. ไม่ขมุขมิบปาก
6. อ่านในอัตราความเร็วคงที่
7. ไม่ทำกิจกรรมอื่นในขณะที่อ่าน

จากการศึกษาเกี่ยวกับการสอนอ่านตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความมุ่งหวังให้นักเรียนมีทักษะในการอ่าน ทักษะในการเลือกหนังสืออ่าน สามารถใช้หนังสือเพื่อการแสวงหาความรู้และความเพลิดเพลิน และมีนิสัยรักการอ่าน ส่วนกิจกรรมการสอนอ่านที่หลักสูตรกำหนดไว้ ได้แก่ การปฏิบัติตน ที่ถูกต้องในการอ่าน ฝึกปฏิบัติการใช้พจนานุกรมและห้องสมุด ฝึกอ่านออกเสียง คำ ข้อความ วลี ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การอ่าน ฝึกอ่านออกเสียงและอ่านในใจเรื่องต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย แล้วอภิปรายซักถามเกี่ยวกับรายละเอียด ความคิดเห็น ใจความสำคัญ สรุปหลักการ เจตนารมณ์และนัยของเรื่องที่อ่าน สำหรับแนวการสอนอ่านในระดับประถมศึกษา นั้น เน้นการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้การสอนหลายวิธี ใช้หนังสือหลายประเภท สอนให้สัมพันธ์กับทักษะ การฟัง การพูด และการเขียน ให้นักเรียน ได้ฝึกฝนด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ และมีโอกาสได้ประเมินผลความก้าวหน้าของตน และครูควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อเป็นการส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการอ่านด้วย ส่วนการสอนอ่าน โดยใช้หนังสือเรียนภาษาไทยเป็นหลักนั้น จะเน้นการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ เน้นการอ่านในใจตามลำดับขั้นตอนที่ได้เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอน ได้แก่ การเตรียมการอ่าน การอ่านในใจ และการทำแผนภาพโครงเรื่อง การที่หลักสูตรเน้นการสอนอ่านในใจนั้น เนื่องจากการอ่านในใจเป็นการอ่านที่มีจุดมุ่งหมายที่จะจับใจความเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้อ่านแต่ละคน นอกจากนี้ ผู้อ่านควรมีพฤติกรรม ในการอ่านในใจที่ดีด้วย เช่น ถือหนังสือในลักษณะที่ถูกต้อง ไม่ส่ายศีรษะตามตัวหนังสือ ไม่ชี้คำที่กำลังอ่าน ไม่ขมุขมิบปากและไม่ออกเสียงใด ๆ เป็นต้น

ความเข้าใจในการอ่าน

ในการศึกษาเรื่องความเข้าใจในการอ่าน ได้ศึกษาใน 5 หัวข้อ คือ ความหมายของการอ่าน ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถของผู้มีความเข้าใจในการอ่าน ระดับความเข้าใจในการอ่าน และทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของการอ่าน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้ให้ความหมายของการอ่าน
ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปหลาย ๆ ทิศนะ เช่น

1.1 การอ่านในความหมายที่เป็นกระบวนการ

ความหมายของการอ่านที่เป็นกระบวนการนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่าน
ยังมีทัศนะที่แตกต่างกันไป ดังนี้

ไวส์แมน (Wiseman, 1992) ได้อธิบายความหมายของการอ่านสรุปได้ว่า
การอ่านเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนซึ่งเกิดจากองค์ประกอบหลายองค์ประกอบ เช่น ภาษา
สติปัญญา วัฒนธรรมและความรู้สึก

เดอชองซ์ (Dechant, 1982) กล่าวถึงการอ่านสรุปได้ว่า การอ่านเป็น
กระบวนการสื่อสารระหว่างผู้อ่านกับความคิดที่ได้จากการอ่าน ซึ่งรวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
ผู้เขียนและผู้อ่าน ผู้เขียนจะมีบทบาทในการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นตัวอักษร ถ้าไม่มีผู้อ่าน
การเขียนก็ไม่มี ความหมาย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การอ่านเป็นปฏิสัมพันธ์ในการถอดรหัส
ความหมายของคำจากผู้เขียนให้เข้าถึงจิตใจของผู้อ่านได้

สนิท ดังทรี (2529) ได้กล่าวว่า “การอ่านเป็นกระบวนการ
ในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้อ่าน ตัวอักษร ความหมาย การเลือก
ความหมาย และการนำไปใช้”

จากทัศนะดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการสื่อสาร
การรับสาร การส่งสาร และกระบวนการคิดพิจารณาเพื่อให้เข้าใจความหมายของสารนั้น ๆ

1.2 การอ่านในความหมายที่เป็นความเข้าใจ

ฟลัดและซาลัส (Flood and Salus, 1984) ได้ให้ความหมายของการอ่าน
สรุปได้ว่า คือ ความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน การค้นหาความรู้จากข้อมูลที่อ่าน

ซินและแมกการ์ท (Zintz and Maggart, 1984) กล่าวถึงการอ่านสรุปได้ว่า
การอ่าน คือ การทำความเข้าใจภาษาของผู้เขียน เข้าใจภาษาในเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
แล้วสรุปความหมายและแนวคิดที่ได้จากสิ่งพิมพ์นั้น

1.3 การอ่านในความหมายที่นำผลของการอ่านมาประกอบในการอธิบาย ความหมาย

บันลือ พฤกษ์วัน (2532) ได้จำแนกความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดโดยการผสมเสียง
เพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด การอ่านแบบนี้ มุ่งให้สะกดตัวผสมคำอ่านเป็นคำ ๆ
ไม่สามารถใช้สื่อความโดยการฟังได้ทันที เป็นการอ่านเพื่อการอ่านออก มุ่งให้อ่านหนังสือ
ได้แตกฉานเท่านั้น

2. การอ่านเป็นความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษร ออกเสียง เป็นคำหรือเป็นประโยค ทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อความโดยการอ่าน หรือฟังผู้อื่นอ่านแล้ว รู้เรื่อง เราเรียกว่า อ่านได้ ซึ่งมุ่งให้อ่านแล้วรู้เรื่องสิ่งที่อ่าน

3. การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้ จากผู้เขียน (ผู้สื่อ) ถึงผู้อ่าน การอ่านลักษณะนี้เรียกว่าอ่านเป็น ผู้อ่านย่อมเข้าใจถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน โดยอ่านแล้วสามารถประเมินผลสิ่งที่อ่านด้วย

4. การอ่านเป็นการพัฒนาความคิด โดยที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถ หลาย ๆ ด้าน เช่น ใช้การสังเกตจำรูปคำ ใช้สติปัญญาและประสบการณ์เดิมในการ แปลความหมายหรือถอดความให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดี โดยวิธีอ่านแบบนี้จะต้อง ดำเนินการเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง (กระบวนการ) อาจต้องใช้ความหมายของการอ่าน จากข้อ 1, 2 และ 3 (หรือไม่จำเป็นต้องครบทั้ง 3 ความหมายก็ได้) แล้วสามารถเข้าใจ ความหมายของสิ่งที่อ่านและนำผลของสิ่งที่ได้จากการอ่านมาเป็นแนวคิด แนวปฏิบัติได้ เราเรียกว่า อ่านเป็น

จากความหมายของการอ่านที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่า การอ่านเป็น กระบวนการที่ต่อเนื่อง เป็นการทำความเข้าใจภาษาของผู้เขียน ใช้ความคิดในการถอดความ ตีความ สรุปความหมาย เพื่อให้เข้าใจสารนั้นตรงกับที่ผู้เขียนต้องการ

2. ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน

บาร์, บราโชวิก และวอกแมน-สาด (Barr, Blachowicz, and Wagmon-Sadow, 1995) กล่าวถึง ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน สรุปได้ว่า หมายถึง ความสามารถของผู้อ่านที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน เช่น การเข้าใจความหมายของข้อมูล ในเรื่อง การตีความจุดประสงค์ของผู้เขียนโดยอาศัยภูมิหลังและประสบการณ์เดิม

สมิทธี (Smith, 1994) ได้กล่าวถึงความหมายของความเข้าใจในการอ่าน สรุปได้ดังนี้ ความเข้าใจในการอ่านหมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถตีความสิ่งที่ได้เขียนไว้ เข้าใจความหมายของเรื่องและเข้าใจความคิดของผู้เขียน

ฝ่ายการศึกษาประจำรัฐออสเตรเลียตะวันตก (Education Department of Western Australia, 1994) ได้ให้ความหมายความเข้าใจในการอ่านสรุปได้ว่า ความเข้าใจ ในการอ่านหมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญ เข้าใจความหมาย และตีความ จากเรื่องที่อ่านได้

บรอมเลย์ (Bromley, 1992) ได้อธิบายถึงความเข้าใจในการอ่านสรุปได้ว่า หมายถึง การที่ผู้อ่านใช้กระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้เดิม มาเชื่อมโยงกับความหมายจากข้อมูลใหม่ที่ได้รับ แล้วสรุปความจากเรื่องที่กำลังอ่านนั้น

จากทัศนะดังกล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง การที่ผู้อ่านเก็บใจความสำคัญ เข้าใจความหมาย และตีความหมาย ของเรื่องที่อ่านนั้นได้

3. ความสามารถของผู้มีความเข้าใจในการอ่าน

เดอชองท์ (Dechant, 1982) กล่าวถึงความสามารถของผู้ที่มีความเข้าใจในการอ่านว่ามีความสามารถดังต่อไปนี้

1. เชื่อมโยงประสบการณ์ของตนกับสิ่งที่อ่านได้
 2. เข้าใจคำ และบริบท สามารถเลือกความหมายของคำได้ถูกต้องตามบริบทที่อ่าน
 3. ให้ความหมายของแต่ละหน่วยในเรื่องที่อ่านได้ทั้งในระดับคำ วลี ประโยค ย่อหน้า และตอน
 4. ตอบคำถามทั่วไปของเรื่องที่อ่านได้ เช่น ใจความหลักคืออะไร ข้อความจริง และรายละเอียดที่สำคัญอยู่ที่ใด ทำตามคำชี้แจงที่กล่าวในบทอ่านได้ จำลำดับของข้อความแต่ละย่อหน้าได้ แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งที่อ่านได้ เช่น สิ่งที่เป็นเหตุเป็นผล สิ่งที่ขัดแย้งกัน สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบกัน เป็นต้น
 5. ตอบคำถามที่ต้องวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูลจากเรื่องที่อ่านจากการเปรียบเทียบสิ่งขัดแย้ง เหตุผล และการจัดหมวดหมู่รายละเอียดปลีกย่อยที่ปรากฏในเรื่อง เช่น เส้นทาง ระยะทาง เวลา ตำแหน่ง ความคิดเห็นที่ระบุในเรื่อง การแก้ปัญหาในเรื่องที่อ่าน เป็นต้น
- สิ่งเหล่านี้ ผู้อ่านอาจต้องมีการสรุป เขียนเค้าโครงเรื่อง ชิดข้อความสำคัญ และบันทึกข้อสังเกตของสิ่งที่อ่านให้ถูกต้อง
6. สรุปลงความเห็น ตีความ ให้ความหมายสิ่งที่อ่านได้ สามารถเขียนสรุป และทำนายสิ่งที่จะเกิดจากข้อมูลที่ได้อ่านได้
 7. ตัดสินคุณค่าสิ่งที่อ่านได้ ได้แก่ การตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ ความถูกต้อง ความเหมาะสมของเรื่องที่อ่าน และความลำเอียงของผู้เขียน
 8. เลือกอ่านเพื่อการเรียนรู้ จดจำเรื่องที่อ่านแล้วบูรณาการเข้ากับประสบการณ์ในอดีตของตนเองได้ โดยอาจมีการสรุปเก็บบันทึกข้อมูลในทัศนคติของเรื่องที่อ่าน มีการปรับอัตราความเร็วในการอ่านตามจุดประสงค์ในการอ่าน
 9. เลือกอ่านด้วยความชื่นชม สามารถระลึกถึงสิ่งที่อ่านได้ บอกแนวของเรื่อง ที่อ่าน อารมณ์ของเรื่อง ความตั้งใจของผู้เขียน

เวนไรท์ (Wainwright, 1972) ได้เสนอว่าผู้อ่านที่มีความเข้าใจสิ่งที่ตนอ่าน จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้

1. สามารถเก็บใจความสำคัญ และระลึกได้เมื่อต้องการ
2. เลือกอ่านแต่หัวข้อสำคัญ
3. ตีความหมายใจความและแนวคิดได้
4. สรุปเรื่องราวต่าง ๆ จากเรื่องที่ย่านได้
5. สรุปและประเมินค่าเรื่องที่ย่านได้
6. เชื่อมโยงความรู้ที่ได้มาเข้ากับประสบการณ์ของตนได้

จากทัศนะดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความเข้าใจในการอ่านหมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการเก็บใจความสำคัญ ตีความหมาย สรุปแนวคิด และประเมินค่า เรื่องที่ย่านนั้นได้

4. ระดับความเข้าใจในการอ่าน

บรอมลีย์ (Bromley, 1992) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับคือ

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร หมายถึง ความเข้าใจตามความหมาย ที่ปรากฏซึ่งผู้อ่านเคยจำได้ ระลึกได้ การอ่านในระดับนี้ไม่ได้ใช้ความคิดมากนัก
2. ระดับความเข้าใจแบบตีความ หมายถึงการที่ผู้อ่านสรุปความหมาย จากเรื่องที่ย่านได้โดยใช้ประสบการณ์เดิมลงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ย่านนั้น
3. ระดับประเมินค่า หมายถึงการที่ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์ได้ว่า สิ่งที่ย่านนั้น ถูกต้องหรือไม่ ควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ ผู้อ่านจะยอมรับข้อคิดเห็นต่าง ๆ นั้นได้หรือไม่ หรือผู้อ่านมีข้อเสนอแนะที่ดีกว่า

บาเรท (Barrett อ้างถึงใน Kemp, 1989) ได้จำแนกระดับความเข้าใจ ในการอ่านเป็น 5 ระดับจากง่ายไปยาก สรุปได้ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) ระดับนี้เน้น การอ่านให้ได้ความคิดและข้อมูลที่ปรากฏอยู่อย่างชัดเจนในข้อความ
2. ระดับความเข้าใจในการเรียบเรียงข้อความ (Reorganisation) ระดับนี้เน้น ให้ผู้อ่านวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียงความคิด หรือข้อมูลที่ปรากฏอย่างชัดเจนใน เนื้อความ การสร้างความคิดใหม่โดยอาจใช้ประโยคของผู้แต่งโดยตรง หรือแปลความจาก ประโยคของผู้แต่งโดยใช้ประโยคใหม่แต่ความหมายคงเดิม

3. ระดับความเข้าใจในการสรุปอ้างอิงหรือลงความเห็น (Inferential Comprehension) ผู้อ่านจะสรุปอ้างอิงหรือลงความเห็นได้เมื่อใช้ความคิด และข้อมูลที่ปรากฏ ในเนื้อความ ใช้ความรู้สึกและประสบการณ์ของตนเป็นพื้นฐานในการนึกคิด จินตนาการ และตั้งสมมติฐาน โดยทั่วไปแล้วความเข้าใจในระดับนี้ต้องการคิดและจินตนาการที่กว้างไกล ออกไปจากข้อความที่ปรากฏ

4. ระดับความเข้าใจในการประเมิน (Evaluation) คือ ระดับของการตัดสินใจเชิงประเมินค่าสิ่งที่อ่านโดยเปรียบเทียบความคิดที่เสนอในเรื่องราวที่อ่านกับเกณฑ์ภายนอก ซึ่งได้จากผู้เชี่ยวชาญ หรืองานเขียนอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ภายในซึ่งได้จากประสบการณ์ ความรู้ ค่านิยมของผู้อ่านเอง สิ่งสำคัญของการประเมินค่า คือ จะต้องมีการตัดสินใจ และเน้นคุณภาพในแง่ความถูกต้อง การยอมรับได้ หรือ ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ หรือสิ่งที่เกิดขึ้น นั้น

5. ระดับความเข้าใจอย่างซาบซึ้ง (Appreciation) ความเข้าใจระดับนี้ประกอบด้วยความเข้าใจในระดับที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ผู้อ่านจะมีอารมณ์ความรู้สึกและความสุนทรีย์ ต่องานเขียนและเทคนิคการเขียน ท่วงทำนอง รูปแบบ หรือโครงสร้างของสิ่งที่อ่าน

เรเกอร์ และเรเกอร์ (Regor and Regor, 1985) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร (Literal Comprehension) คือ ความสามารถในการเข้าใจเรื่องความหมายของคำ และความคิดเห็นของผู้เขียน

2. ความเข้าใจระดับตีความ (Interpretative Comprehension) คือ ความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียน เข้าใจความสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้ สามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเรื่องที่อ่านกับประสบการณ์ของตนได้ สามารถเข้าใจลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผล สามารถตีความหมายข้อความทั่วไปได้

3. ความเข้าใจระดับการนำไปใช้ (Applied Comprehension) ความเข้าใจระดับนี้ ผู้อ่านสามารถประเมินความคิดของผู้เขียนได้ และสามารถนำความคิดนั้นไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ได้

แลปและฟลัด (Lapp and Flood, อ้างถึงใน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2537) ได้กล่าวถึง ความเข้าใจในการอ่านว่า มี 3 ระดับคือ

1. ระดับการรับรู้ตัวอักษร คำ ประโยค และข้อความ
2. ระดับการแปลความหมายของคำ ประโยค และข้อความ
3. ระดับการทำความเข้าใจกับข้อมูลใหม่ โดยใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมช่วยในการตัดสินใจ

จากความเห็นดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านมีหลายระดับและสามารถพัฒนาตั้งแต่ระดับทักษะพื้นฐาน ไปจนถึงทักษะที่สูงขึ้น

5. ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่าน

เกรฟ วัตส์ และเกรฟ (Graves, Watts, and Graves, 1994) ได้กล่าวถึงยุทธวิธีที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในการอ่านสรุปได้ว่ามี 8 ยุทธวิธี คือ การใช้ความรู้เดิม การถามคำถาม และตอบคำถาม การหาส่วนสำคัญของเรื่อง การสรุป การลงความเห็น การเข้าใจข้อมูลที่เป็นกราฟแผนภูมิต่าง ๆ การจินตนาการและการสร้างภาพแทนข้อความและการควบคุมความเข้าใจ การสอนยุทธวิธีเหล่านี้มีหลายวิธี ได้แก่ การอธิบายโดยตรง การเป็นตัวแบบ ด้านความรู้ การเขียนโครงร่าง การเรียนแบบร่วมมือ การฝึกหัดและการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการทบทวน

คอลลินและชีก (Collins and Check, 1993) ได้กล่าวถึง ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่าน ไว้ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร

ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในระดับนี้ได้แก่

- 1.1 เข้าใจคำที่เป็นนามธรรม วลี อนุประโยค และประโยค
- 1.2 บอกใจความสำคัญที่ปรากฏในเรื่อง
- 1.3 จำรายละเอียด (ใคร อะไร เมื่อไร ที่ไหน อย่างไร)
- 1.4 จำการเรียงลำดับเหตุการณ์ที่ปรากฏในเรื่อง
- 1.5 เลือกความสัมพันธ์ของเหตุและผลที่ปรากฏในเรื่อง
- 1.6 เปรียบเทียบข้อมูล
- 1.7 บอกบุคลิกลักษณะตัวละครและการกระทำ
- 1.8 ตีความ คำย่อ สัญลักษณ์ และชื่อย่อ
- 1.9 ติดตามแนวทางการเขียน
- 1.10 จัดประเภทข้อมูล

2. ทักษะความเข้าใจระดับตีความ

ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในระดับนี้ได้แก่

- 2.1 ทำนายผลที่จะเกิดขึ้น
- 2.2 ตีความบุคลิกลักษณะ
- 2.3 สร้างข้อสรุป
- 2.4 สร้างการกล่าวอ้างอิง
- 2.5 เข้าใจความสัมพันธ์
- 2.6 เข้าใจเหตุและผลตามนัย
- 2.7 บอกใจความสำคัญตามนัย

- 2.8 ตีความอุปมาอุปไมย
- 2.9 ตีความหมายของการเว้นวรรคตอน
- 2.10 เข้าใจอารมณ์และความรู้สึก
- 2.11 ตีความสรรพนามและสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน
- 2.12 เข้าใจทัศนะและจุดประสงค์ของผู้แต่ง
- 2.13 แปลความหมายของสัญลักษณ์
- 2.14 เข้าใจความหมายนามธรรม
- 2.15 สรุปข้อมูล
- 2.16 จำเหตุการณ์โดยนัย
- 2.17 สังเคราะห์ข้อมูล
- 3. ความเข้าใจระดับวิเคราะห์
 - ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในระดับนี้ได้แก่
 - 3.1 บอกข้อมูลที่สัมพันธ์กันและไม่สัมพันธ์กัน
 - 3.2 ตีความการโฆษณา
 - 3.3 มองเห็น รับรู้ สิ่งที่เป็นอคติ
 - 3.4 บอกความเพียงพอของข้อมูล
 - 3.5 เข้าใจความน่าเชื่อถือของผู้แต่ง
 - 3.6 แยกสิ่งที่เป็นความจริงและความคิดเห็น
 - 3.7 แยกข้อมูลที่แท้จริงและข้อมูลที่ไม่แท้จริง
 - 3.8 เข้าใจการอ้างเหตุผลที่ผิดหลัก

การสอนเพื่อให้เกิดทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น นั้น คอลลินและซีค ได้เสนอไว้

สรุปได้ดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านและตอบคำถามตามทักษะนั้น ๆ
2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างเพิ่มเติมจากเรื่องที่อ่าน
3. ให้นักเรียนอ่านจากสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ และตรงกับทักษะที่ต้องการฝึก
4. ให้นักเรียนรวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ มานำเสนอ และฝึกทักษะย่อยเหล่านั้น

โทมัสและโรบิน (Thomas and Robin, อ้างถึงใน Olson and Dillner, 1982)

ได้แบ่ง ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่านเป็น 12 ทักษะ ดังนี้

1. การบอกความหมายของคำ (Gaining word meaning)
2. การบอกรายละเอียดของเรื่อง (Identifying details)
3. การบอกใจความสำคัญ (Identifying main ideas)
4. การเรียงลำดับเหตุการณ์ (Identifying sequence)

5. การบอกความสัมพันธ์ของเหตุและผล (Identifying cause-effect relationships)
6. การลงความเห็น (Making inference)
7. การสร้างข้อสรุป (Making generalization and conclusions)
8. การบอกวัตถุประสงค์ของผู้แต่ง (Identifying tone and mood)
9. การบอกแก่นของเรื่อง แนวคิดของเรื่อง (Identifying theme)
10. การบอกอุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง (Identifying characterization)
11. การแยกความเป็นจริงกับข้อคิดเห็น (Identify fact, fiction)
12. การพิจารณาข้อความโฆษณา (Identifying propaganda)

ทักษะดังกล่าวนี้แยกตามความเชื่อที่ว่า ผู้อ่านเป็นส่วนมากจะเกิดทักษะที่เสนอเป็นลำดับแรกก่อนที่จะเกิดทักษะลำดับต่อมา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง การรู้ความหมายของคำ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

ในการสอนทักษะแต่ละทักษะนั้น ออลสันและดิลเนอร์ (Olson and Dillner, 1982) ได้เสนอให้ใช้ยุทธวิธีการตั้งคำถาม โดยมีจุดมุ่งหมายในการถาม 3 ด้านคือ การถามเพื่อตรวจสอบความรู้ (Assessment) การถามเพื่อเสริมหรือกระตุ้น (Reinforcement) และถามเพื่อสอน (Instruction)

ดังตัวอย่างการสอนทักษะการหาความหมายของคำ ซึ่งมีขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านเรื่องจากหนังสือ
2. ครูถามคำถามเพื่อตรวจสอบความรู้ เช่น Hail หมายถึงอะไร
3. ครูอ้างอิงถึงเรื่องที่อ่าน เช่น ให้นักเรียนดูประโยคนี้อแล้วบอกความหมายของคำว่า Hail
4. ครูให้นักเรียนเลือกคำตอบจากคำตอบที่กำหนดไว้ เช่น Hail ในประโยคน่าจะมีความหมายว่าอย่างไร ก. ลูกเห็บ ข. ตะโกนเสียงดัง ค. เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย
ถ้านักเรียนตอบได้ถูกต้อง ครูจะให้คำชมเชยและให้นักเรียนอธิบายว่า รู้คำตอบที่ถูกต้องนั้นได้อย่างไร (ถ้านักเรียนตอบไม่ได้ให้ข้ามไปขั้นที่ 5) เช่น ดีมาก Hail หมายถึง ลูกเห็บ นักเรียนรู้อย่างไรว่าเป็นคำตอบนี้ ถ้านักเรียนอธิบายไม่ได้ ครูจะอธิบายว่า เราสามารถรู้คำตอบได้โดยพิจารณาคำที่อยู่รอบ ๆ นั้น เช่น คำว่า frozen และ hit
5. ครูใช้คำหรือทักษะที่ต้องการฝึกในบริบทที่นักเรียนคุ้นเคย เพื่อให้คำตอบกระจำมากขึ้น เช่น ถ้าครูพูดว่า ในฤดูหนาวที่ผ่านมา Hail ทำให้รถของคุณพ่อเป็นรู "Hail น่าจะหมายถึงอะไร" ดีมาก Hail หมายถึง ลูกเห็บ เรารู้ได้อย่างไร เรารู้ได้เพราะคำที่อยู่รอบ ๆ เช่น คำว่า เป็นรู

6. ครูบอกคำตอบที่คาดว่าจะถูกต้อง ในชั้นที่ 5 ให้นักเรียนอธิบายวิธีการที่ได้คำตอบที่ถูกต้อง หลังจากนั้นให้นักเรียนบอกประโยคที่คิดขึ้นเอง ลัก 1-2 ประโยคที่ใช้คำคำนี้หรือทักษะนี้ แล้วให้นักเรียนตอบคำถามที่ถามในชั้นที่ 2 ถ้านักเรียนตอบไม่ถูก ให้ใช้บริบทใหม่เพื่อฝึกทักษะนี้ แล้วทำซ้ำในชั้นที่ 5 และชั้นที่ 6 เช่น ในประโยคที่ครูยกตัวอย่างไปนั้น Hail อาจหมายถึง ก้อนน้ำแข็งเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นในตอนฝนฟ้าคะนองเมื่ออากาศหนาว นักเรียนลองยกตัวอย่างประโยคที่ใช้คำว่า Hail ซิ ตีมาก เอาละ กลับไปยังเรื่องที่อ่านแล้วบอกสิว่า Hail หมายถึงอะไร

นอกจากนี้ ออลสันและดิลเนอร์ ยังได้เสนอตัวอย่างคำถามเพื่อตรวจสอบความรู้เกี่ยวกับทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่าน ของนักเรียน ดังนี้

1. การบอกความหมายของคำ เช่น คำนี้มีความหมายว่าอย่างไร
2. การบอกรายละเอียดของเรื่อง เช่น ถนนที่โจลิตาเดินผ่านชื่อถนนอะไร
3. การบอกใจความสำคัญ เช่น ใจความสำคัญของเรื่องนี้คืออะไร
4. การเรียงลำดับเหตุการณ์ เช่น สิ่งแรกที่โจลิตาทำในเรื่องนี้คืออะไร

สิ่งที่สอง สิ่งที่สาม

5. การบอกความสัมพันธ์ของเหตุและผล เช่น ทำไมพ่อของโจลิตาจึงเงยหน้าขึ้นจากงานของเขา
6. การลงความเห็น เช่น โจลิตาอาศัยอยู่ในประเทศใด
7. การสร้างข้อสรุป เช่น ให้สรุปเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของร้านซักผ้า
8. การบอกวัตถุประสงค์ของผู้แต่ง เช่น เธอคิดว่าผู้แต่งต้องการให้เรารู้สึกอย่างไรเมื่ออ่านเรื่องนี้
9. การบอกแก่นของเรื่อง แนวคิดของเรื่อง เช่น แก่นของเรื่องนี้คืออะไร แนวคิดของเรื่องนี้คืออะไร ผู้แต่งพยายามจะสอนหรือให้ข้อคิดอะไร
10. การบอกอุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง เช่น เธอคิดว่าพ่อของโจลิตาเป็นคนอย่างไร
11. การแยกความเป็นจริงกับความคิดเห็น เช่น ในเรื่องนี้ข้อความใดที่แสดงถึงความคิดเห็นของผู้เขียน
12. การพิจารณาข้อความโฆษณา เช่น ข้อความใดที่แสดงถึงการโฆษณาร้านซักผ้าของโจลิตา

จากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่านนั้น มีหลายด้าน และการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะเหล่านั้น จะใช้การตั้งคำถามแล้วให้นักเรียนตอบ ให้นักเรียนยกตัวอย่างเพิ่มเติม และให้นักเรียนอ่านสิ่งพิมพ์หลาย ๆ ประเภท แล้วฝึกทักษะนั้น ๆ

จากการศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง การที่ผู้อ่านเก็บใจความสำคัญ เข้าใจความหมาย ตีความหมายของเรื่องที่อ่านได้ ผู้อ่านที่มีความเข้าใจในการอ่านหมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการเก็บใจความสำคัญ ตีความหมาย สรุปแนวคิด และประเมินค่าเรื่องที่อ่านนั้นได้ ความเข้าใจในการอ่าน มีหลายระดับ เช่น ความเข้าใจระดับตัวอักษร ความเข้าใจระดับตีความ และความเข้าใจระดับการนำไปใช้ ความเข้าใจในการอ่านนี้สามารถพัฒนาได้ซึ่งต้องใช้เวลา และการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของผู้เรียนและการชี้แนะ ที่ถูกต้อง ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่านในระดับต่าง ๆ นั้น มีหลายทักษะ และการสอนเพื่อให้เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ นั้น มีหลายวิธีเช่น การตั้งคำถามแล้วให้นักเรียน ตอบ ให้นักเรียนยกตัวอย่างเพิ่มเติมและให้นักเรียนอ่านสิ่งพิมพ์หลาย ๆ ประเภท แล้วฝึกทักษะ ในด้านนั้น ๆ

การเล่าเรื่อง

การศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง ได้ศึกษาใน 5 หัวข้อ คือ ความหมายของการเล่าเรื่อง วิธีการเล่าเรื่อง การสอนกิจกรรมการเล่าเรื่อง การนำไปใช้ และการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของการเล่าเรื่อง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้ให้ความหมายของการเล่าเรื่องไว้ดังนี้
คอมส์ (Combs, 1996) ได้กล่าวถึงการเล่าเรื่องสรุปได้ดังนี้ การเล่าเรื่อง หมายถึงการที่เด็กพูดหรือเขียนถึง ความคิดของผู้เขียน ความหมายของเรื่องตามตัวอักษร ที่ปรากฏ และนัยของเรื่องตามความคิดเห็นของตน

มอร์โรว์ (Morrow, 1993) ได้อธิบายความหมายของการเล่าเรื่องสรุปได้ คือ การเล่าเรื่องหมายถึงกิจกรรมที่จะพัฒนาประสบการณ์การรู้หนังสือของเด็ก และช่วยพัฒนา ด้านโครงสร้างทางภาษา ความเข้าใจในการอ่าน และโครงสร้างของเรื่องที่อ่าน

ไวส์แมน (Wiseman, 1992) ได้อธิบายเกี่ยวกับการเล่าเรื่องสรุปได้ว่าการเล่าเรื่องหมายถึงกิจกรรมที่จะพัฒนาด้านภาษาพูด กิจกรรมนี้สามารถนำไปใช้ได้กับการเล่าเรื่องจากวรรณกรรมสำหรับเด็ก และหนังสือเรียนในชั้นเรียนได้

จากความเห็นดังกล่าวข้างต้นนั้น จึงสรุปได้ว่า การเล่าเรื่องหมายถึงการกล่าวถึงเรื่องราวที่อ่าน โดยกล่าวถึงตัวละครในเรื่อง การจัดฉาก ปัญหาสำคัญใจความสำคัญ และข้อสรุปของเรื่อง เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความเข้าใจในเรื่องของค่าความหมายของเรื่อง ความเข้าใจในการอ่าน โครงสร้างทางภาษา และการใช้ภาษา

2. วิธีการเล่าเรื่อง

คอมส์ (Combs, 1996) ได้กล่าวถึงวิธีการเล่าเรื่องสรุปได้ว่ามี 9 วิธี คือ

1. การเล่าเรื่องประกอบอุปกรณ์ (Concrete Objects Support Retelling)

วิธีการนี้จะช่วยเด็กเรียนรู้การคิดย้อนกลับแล้วเล่าเรื่อง โดยเริ่มต้นด้วยการพูดตั้ง ๆ และทำกิจกรรมประกอบการเล่า อธิบายสิ่งที่ตนเองกำลังกระทำ จากนั้น ให้เด็กใช้อุปกรณ์ที่เปรียบเหมือนตัวแทนของใจความสำคัญหรือการกระทำในเรื่องประกอบการเล่าสิ่งที่ตนเองกำลังกระทำ (ทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง) แล้วให้นักเรียนเล่าใหม่อีกครั้งโดยไม่ใช้อุปกรณ์ วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเชื่อมโยงความคิดที่เป็นนามธรรมกับโลกแห่งความเป็นจริงได้

2. การเล่าเรื่องประกอบการแสดงละคร (Dramatic Retelling)

วิธีการนี้จะช่วยเด็กเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้สึกด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย ในขณะที่เล่าเรื่อง เด็กบางคนจะเล่าเรื่องได้ง่ายขึ้น ถ้าได้เป็นตัวละครในเรื่องและได้แสดงบทบาทนั้น ๆ ในเรื่องที่เล่า ในระยะแรกของการเล่าเรื่องด้วยวิธีการนี้นั้น เด็กอาจจะต้องการความช่วยเหลือในด้านการใช้ภาษาและเหตุการณ์ในเรื่องบ้าง แต่เมื่อเขามีความเชื่อมั่นมากขึ้น ควรกระตุ้นให้เขาเล่าเรื่องไปพร้อม ๆ กับการเคลื่อนไหวร่างกายด้วย

3. การเล่าเรื่องประกอบแผ่นป้ายผ้าสาธิต (Flannel Board Retelling)

วิธีการนี้เหมาะกับเด็กประเภทที่ตื่นเต้นง่าย เพราะเด็กสามารถใช้ภาพที่ติดบนกระดานผ้าสาธิตช่วยในการเล่าเรื่องได้มาก ทำให้เขาจำตัวละคร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้

4. การเล่าเรื่องประกอบโครงสร้าง (Story Map Retelling)

วิธีการนี้เหมาะกับการเล่าเรื่องที่มีความซับซ้อน เพราะเด็กจะเล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น โครงสร้างของเรื่องอาจจะเขียนเป็นคำ หรือวาดเป็นภาพแทนก็ได้

5. การเล่าเรื่องประกอบการวาดภาพ (Artistic Retelling)

วิธีการนี้เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับเด็กมาก เพราะเป็นวิธีที่ทำให้ความคิดของเด็กเป็นไปอย่างช้า ๆ ทำให้เขามีเวลาได้นึกถึงรายละเอียดและรวบรวมความคิดเกี่ยวกับ

เรื่องที่เล่าได้ การเล่าเรื่องแบบนี้จะเล่าเป็นรายบุคคล หรือเล่าเป็นกลุ่มก็ได้ ถ้าเล่าเป็นรายบุคคล ครูจะต้องกำหนดให้เล่าจากแต่ละภาพที่เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดเท่านั้น

6. การเขียนเล่าเรื่อง (Written Retelling)

วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ทำให้ความคิดของเด็กเป็นไปอย่างช้า ๆ และทำให้เขาตั้งใจเขียนเล่าถึงรายละเอียดของเรื่อง การเขียนเล่าเรื่องอย่างลึกซึ้งของเด็กจะแสดงให้เห็นถึงความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เขียน พัฒนาการทางการเขียน และแรงจูงใจที่จะแสดงความคิดของเขา การให้เด็กได้อวดหนังสือที่ตนเองชอบบ่อย ๆ จะทำให้เขาเขียนเล่าเรื่องได้ดีขึ้น

7. การพูดเล่าเรื่อง (Retelling)

วิธีการนี้เหมาะกับเด็กที่ต้องการฝึกพูด ต้องการแสดงออกทางด้านภาษา การเล่าเรื่องแบบนี้ควรบันทึกเทปไว้ด้วย เพื่อที่จะให้เขาได้ฟังทบทวนและแก้ไขข้อบกพร่อง

8. การเล่านิทาน (Storytelling)

วิธีการนี้เป็นวิธีที่ใช้มานานแล้ว ก่อนที่จะมีการเขียนเล่าเรื่อง เด็กจะเล่าเรื่องที่เขารับรู้เหมือนเป็นการยืนยันว่าเขาเข้าใจการเรียงลำดับของเรื่อง และนิสัยของตัวละครเป็นอย่างดี การกระตุ้นให้เด็กเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของเขา จะช่วยให้เขาประทับใจและจะใช้ความรู้ของเขาในการอ่านเรื่องต่าง ๆ ต่อไป

ฝ่ายการศึกษาประจำรัฐออสเตรเลียตะวันตก (Education Department of Western Australia, 1994) ได้เสนอวิธีการเล่าเรื่องไว้ ดังนี้

1. การเล่าเรื่องโดยการพูด (Oral - to - Oral Retelling)

วิธีการนี้เหมาะสมกับนักเรียนที่ยังอ่านไม่ออกและยังเขียนไม่ได้ ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

1. ครูเล่าเรื่องให้นักเรียนฟัง
2. นักเรียนเล่าให้เพื่อนฟัง หรือเล่าเพื่อบันทึกเสียงลงใน

เทปบันทึกเสียง หรือเปลี่ยนกันเล่าภายในกลุ่ม

2. การเล่าเรื่องโดยการ พูด-เขียน-หรือวาดภาพ (Oral - to - Written or Drawing)

วิธีการนี้เหมาะสมกับนักเรียนที่ไม่พร้อมทางด้าน การอ่านและการเขียน ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

1. ครูเล่าเรื่องให้นักเรียนฟัง
2. นักเรียนเขียนเล่าเรื่องเป็นรายบุคคล หรือช่วยกันเขียนเป็นกลุ่ม หรือจะวาดภาพแล้วเขียนเรื่องประกอบ หรือวาดภาพเล่าเรื่องแต่เพียงอย่างเดียว

3. การเล่าเรื่องโดยการเขียน-พูด (Written - to - Oral Retelling)

วิธีการนี้เหมาะสมกับนักเรียนที่ไม่ชอบเขียนหรือไม่พร้อมด้านการเขียน ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

1. นักเรียนอ่าน
2. เล่าเรื่องที่อ่านกับคู่ของตน หรือเล่าลงเทปบันทึกเสียง

หรือเปลี่ยนกันเล่าในกลุ่ม

4. การเล่าเรื่องโดยการเขียน-เขียน (Written - to - Written Retelling)
วิธีการนี้เหมาะสมกับนักเรียนที่ควบคุมการเขียนและการอ่านได้แล้ว

ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

เกี่ยวกับอะไร

1. นักเรียนอ่านหัวเรื่อง และเขียนประโยคอธิบายว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
2. อภิปรายร่วมกันถึงประโยคที่เขียนนั้น
3. นักเรียนเขียนคำบางคำที่คาดว่าจะพบจากในเรื่องนั้น แล้วอภิปรายร่วมกันถึงคำที่เขียนนั้น
4. นักเรียนอ่านเรื่องนั้นในใจ และคิดถึงสิ่งที่ตนได้คาดหมายไว้
5. นักเรียนอ่านเรื่องนั้นหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งรู้สึกว่าจะเข้าใจเรื่องนั้นแล้ว

แล้ว

6. นักเรียนเก็บเรื่องที่อ่านนั้น แล้วเขียนตีความจากเรื่องที่อ่าน เพื่อที่จะให้คนที่ไม่ได้อ่านได้อ่านสิ่งที่เขียนนั้น (ห้ามนักเรียนกลับไปอ่านเรื่องนั้นอีก และให้เขียนโดยเร็วที่สุด โดยไม่ต้องคำนึงถึงความประณีต หรือการสะกดคำ)

7. หลังจากนั้นประมาณ 10-15 นาที ให้นักเรียนอ่านสิ่งเขียนให้กับคู่ของตนฟัง และเปรียบเทียบเรื่องนั้น

8. หลังการอภิปราย นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่ได้เขียนนั้น

5. การเล่าเรื่องโดยการ เขียน-วาดภาพ (Written - to - Drawing Retelling)

วิธีการนี้เหมาะสมกับนักเรียนที่อ่านได้แต่ไม่ชอบเขียนหรือเขียนไม่ได้ ซึ่งมีลำดับขั้นคล้ายกับวิธีการ Written -to - Written Retelling แต่ใช้การวาดภาพแทนการเขียนข้อความ และเปรียบเทียบ อภิปรายเกี่ยวกับภาพนั้น

ไวส์แมน (Wiseman, 1993) ได้แบ่งการเล่าเรื่องเป็น 2 วิธี คือ

1. การเล่าเรื่องโดยการพูด (Oral Retelling) เป็นการเล่าเรื่องด้วยการใช้ภาษาพูดของตนเอง เล่าถึงเรื่องราวที่ได้อ่านตามความเข้าใจของตน เป็นการพัฒนาภาษาทางด้านทักษะการพูด

2. การเล่าเรื่องโดยการเขียน (Written Retelling) เป็นการเล่าเรื่องโดยการเขียนถึงเรื่องราวที่ได้อ่าน เป็นการพัฒนาภาษาทางด้านทักษะการเขียนและการอ่าน

จากความเห็นดังกล่าวข้างต้นนั้น จึงสรุปได้ว่า การเล่าเรื่องมีหลายวิธี

แต่หากแบ่งตามลักษณะการเล่าแล้วจะมีเพียง 2 วิธี คือ การเล่าโดยการพูด และเล่าโดยการเขียน ซึ่งในการเล่าแต่ละวิธีอาจมีรายละเอียดอื่น ๆ ประกอบ

3. การสอนกิจกรรมการเล่าเรื่อง

กอสกินเนน และคณะ (Koskinen and others, 1988) ได้แนะนำการสอนกิจกรรมการเล่าเรื่องไว้ สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 แนะนำ

ในขั้นนี้ครูจะอธิบายว่าการเล่าเรื่องคืออะไร และสาธิตการเล่าเรื่องให้ดูเป็นตัวอย่าง และบอกถึงประโยชน์ของการเล่าเรื่องว่าจะช่วยให้เข้าใจและจำเรื่องราวได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 2 อธิบายเทคนิคในการเล่าเรื่อง

ในขั้นนี้ครูจะอธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญที่ควรจะต้องกล่าวถึง เช่น เรื่องที่เป็นเรื่องอ่านเล่นนั้นจะต้องบรรยายถึงปัญหาของเรื่อง ใจความสำคัญของแต่ละบท ข้อสรุปในการแก้ปัญหา และตอนจบของเรื่อง ส่วนเรื่องที่เป็นสารคดี ความรู้ต่าง ๆ นั้นจะต้องกล่าวถึงประโยคที่เป็นใจความสำคัญและรายละเอียด กระบวนการที่เป็นลำดับขั้น

หลังการอธิบาย ครูจะต้องเล่าให้ดูเป็นตัวอย่างด้วย

ขั้นที่ 3 ฝึกหัด

ในขั้นนี้ครูจะให้นักเรียนฝึกหัดเล่าเรื่อง โดยอาจจะมีคำถามช่วย

เช่น

1. เรื่องที่เป็นเรื่องอ่านเล่น จะใช้คำถามดังนี้

1. เรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร
2. ใครคือตัวละครสำคัญของเรื่อง
3. เรื่องนี้เริ่มต้นอย่างไร
4. ปัญหาของเรื่องคืออะไร
5. เรื่องนี้จบลงอย่างไร

2. เรื่องที่เป็นสารคดี ความรู้ต่าง ๆ จะใช้คำถามดังนี้

1. สิ่งสำคัญที่ผู้เขียนต้องการบอกคืออะไร
2. รายละเอียดใด หรือข้อเท็จจริงใด หรือปรากฏการณ์ใด

หรือตัวอย่างใดบ้างที่จะอธิบายถึงใจความสำคัญนั้น

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

ในขั้นนี้ครูจะให้นักเรียนอ่านเรื่องและเล่าเรื่องที่อ่านนั้น ผู้ฟังจะต้องถามคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดที่ตนไม่เข้าใจ หรือขอร้องให้ผู้เล่าให้ข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้แล้ว ผู้ฟังควรจะกล่าวถึงสิ่งที่ชอบที่สุดจากเรื่องที่ได้ฟังนั้น

4. การนำไปใช้

ในการนำกิจกรรมการเล่าเรื่องไปใช้ในชั้นเรียนนั้น วอล์คเกอร์ (Walker, 1992) เสนอแนะไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ก่อนจะให้ นักเรียนอ่าน ครูควรชี้แจงว่า จะให้นักเรียนเล่าเรื่องที่อ่าน เมื่ออ่านเรื่องจบ

2. ถ้าครูต้องการให้นักเรียนกล่าวถึงข้อมูลที่เป็นเรื่องเฉพาะ ควรแจ้ง นักเรียนก่อนการอ่าน

3. ให้นักเรียนเล่าเรื่องที่อ่านราวกับว่าผู้ฟังไม่เคยได้ยินเรื่องนี้มาก่อน

4. ให้นักเรียนเล่าถึงส่วนที่สำคัญ เช่น แก่นของเรื่อง โครงเรื่อง ลำดับของเรื่องและข้อสรุปของเรื่อง

5. ถ้านักเรียนเล่าไม่คล่อง ครูควรใช้คำถามช่วย

6. ถ้านักเรียนไม่สามารถเล่าเรื่องได้ ควรใช้คำถามช่วยที่ละชั้น เช่น “ครั้งหนึ่งยังมี...ผู้ซึ่ง...อยู่ใน...(ตัวละคร)มีปัญหา...แก้ปัญหาโดย...(ตัวละคร)...ลำดับแรก...ลำดับต่อมา...ลำดับต่อมา... ในที่สุด ปัญหาก็ถูกแก้ไขได้โดย ... และแล้ว ...”

7. เมื่อนักเรียนเล่าจบ ครูควรจะถามคำถามเกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่ หายไป

8. ครูอาจให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมในส่วนที่หายไปอีกครั้งหนึ่ง

ริเชค, ลิสต์ และเลอเนอร์ (Richek, List and Lerner, 1989) ได้กล่าวถึง การใช้วิธีการเล่าเรื่องกับนักเรียนไว้สรุปได้ว่า ให้นักเรียนอ่านเรื่องที่จะเล่าให้จบ และควรเป็นการอ่านในใจ หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนเล่าเรื่องโดยสมมติว่าครูไม่เคยได้อ่านเรื่องนี้มาก่อน ขณะที่มือนักเรียนเล่าเรื่อง ครูไม่ควรขัดจังหวะ และเมื่อนักเรียนเล่าจบแล้ว ครูอาจจะถามคำถาม เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องมากขึ้น

5. การประเมินผล

ในการประเมินผลการเล่าเรื่องนั้น รอสกอส และวอล์คเกอร์ (Rokos and Walker, 1994) ได้เสนอแนวทางในการประเมินผลการเล่าเรื่องไว้สรุปได้คือ ประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ ฉากของเรื่อง (ได้แก่ สถานที่ เวลา ตัวละครสำคัญ) ปัญหาของเรื่อง เหตุการณ์ในเรื่อง และข้อสรุปของเรื่อง

วาเลนเซีย ไฮเบิร์ต และแอฟเฟลอบاخ (Valencia, Hiebert, and Afflerbach, 1994) ได้เสนอหัวข้อที่ประเมินในการเล่าเรื่องไว้สรุปได้คือ ประเมินเกี่ยวกับ ฉากของเรื่อง (ได้แก่ ตัวละครสำคัญ เวลา และสถานที่) โครงเรื่อง (ได้แก่ ปัญหาหรือ จุดมุ่งหมายที่ต้องการแก้ไข ข้อสรุปหรือการบรรลุเป้าหมายในการแก้ปัญหา ตอนจบของเรื่อง) แง่นของเรื่องและการเรียงลำดับ.

มอร์โรว์ (Morrow, 1993) ได้เสนอประเด็นในการประเมินไว้ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างของเรื่อง ประเมินเกี่ยวกับ การเริ่มเรื่อง ตัวละคร แง่นของเรื่อง(ปัญหาหรือเป้าหมายของเรื่อง) ใจความสำคัญของบทต่าง ๆ (เหตุการณ์ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา) และการสรุปแก้ปัญหา
 2. ด้านความหมาย ประเมินเกี่ยวกับรายละเอียด การตีความหมาย การคาดการณ์ การค้นหาความหมายของคำ
 3. ด้านการพิมพ์ ประเมินเกี่ยวกับความเห็นที่มีต่อตัวหนังสือ ความเห็นที่มีต่อภาพ
 4. ด้านภาพประกอบ ประเมินเกี่ยวกับคำถามที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ
- ในเรื่อง

จากข้อคิดเห็นดังกล่าวมาแล้วนั้น จึงสรุปได้ว่าการประเมินการเล่าเรื่อง ควรประเมินเกี่ยวกับ ฉากของเรื่อง ได้แก่ ตัวละครสำคัญ ตัวละครอื่น ๆ เวลา สถานที่ และการเริ่มเรื่อง และประเมินเกี่ยวกับโครงสร้างของเรื่อง ได้แก่ ปัญหาหรือเป้าหมายของเรื่อง วิธีการแก้ปัญหา ผลสรุปของการแก้ปัญหา การเรียงลำดับเหตุการณ์ และตอนจบของเรื่อง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง สรุปได้ว่า การเล่าเรื่องหมายถึง การกล่าวถึงเรื่องราวที่อ่านโดยกล่าวถึงตัวละคร การจัดฉาก ปัญหาสำคัญ ใจความสำคัญ และข้อสรุปของเรื่อง การเล่าเรื่องมีหลายวิธี แต่ถ้าแบ่งตามลักษณะการเล่าจะมีเพียง 2 วิธี คือ การเล่าเรื่องโดยการพูดและการเล่าโดยการเขียน ซึ่งการเล่าในแต่ละวิธีอาจมีรายละเอียดอื่น ๆ ประกอบ ในการสอนกิจกรรมการเล่าเรื่องนั้นมีขั้นตอนสำคัญ คือ ครูจะเป็นผู้ให้ความรู้ และสาธิตการเล่าเรื่อง หลังจากนั้น จะให้นักเรียนฝึกหัดเล่าเรื่อง และเมื่อจะให้นักเรียน เล่าเรื่องครูจะต้องบอกนักเรียนก่อนที่นักเรียนจะอ่านหนังสือ และเมื่ออ่านจบจึงให้นักเรียน เล่าเรื่อง โดยสมมติว่าครูไม่เคยอ่านเรื่องนั้นมาก่อน สำหรับการประเมินผลการเล่าเรื่องนั้น จะประเมินเกี่ยวกับ ฉากของเรื่อง การเริ่มเรื่อง โครงสร้างของเรื่อง และตอนจบของเรื่อง

ความสนใจในการอ่าน

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสนใจในการอ่านนั้น ได้ศึกษาใน 4 หัวข้อ คือ ความหมายของความสนใจและความสนใจในการอ่าน ความสนใจในการอ่านหนังสือของนักเรียนในวัยต่าง ๆ การสร้างความสนใจในการอ่าน และการพัฒนาจิตพิสัยของการอ่าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความหมายของความสนใจและความสนใจในการอ่าน

พจนานุกรมภาษาอังกฤษของเว็บสเตอร์ ได้ให้ความหมายของความสนใจสรุปได้ว่า เป็นความอยาก رؤ้อยากเห็น หรือ มีความรู้สึกจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537) ได้ให้ความหมายของความสนใจสรุปได้ว่า หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สุชา จันทน์เอม (2536) ได้ให้ความหมายของความสนใจสรุปได้ว่า หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึก หรือทัศนคติ (Attitude) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ และความรู้สึกนั้นทำให้บุคคลนั้นเอาใจใส่ และทำการอย่างใดอย่างหนึ่งจนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

วัลนิกา ฉลากบาง (2535) ได้อธิบายถึง ความสนใจสรุปได้ว่า หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ทำให้เอาใจใส่ และพยายามกระทำการจนบรรลุความมุ่งหมายที่มีต่อสิ่งนั้น

แลปปี้ และ ฟลัด (Lapp and Flood, 1992) ได้อธิบายความหมายของความสนใจในการอ่านสรุปได้ว่า หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการอ่าน ความสนใจในการอ่านจะเกิดขึ้นได้ถ้ามีความรู้สึกชอบอ่านและต้องการอ่าน

มาแชล (Marshall, 1982) ได้กล่าวถึงความหมายของความสนใจในการอ่านสรุปได้ว่า หมายถึงหนังสือหรือเรื่องที่เด็กสนใจอ่าน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความสนใจในการอ่าน หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการอ่าน การเอาใจใส่ในการอ่าน อ่านตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยเลือกอ่านหนังสือประเภทที่ตนสนใจ และชอบอ่าน

2. ความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กในวัยต่าง ๆ

ความสนใจในการอ่านของเด็กแต่ละวัยจะแตกต่างกันไป ซึ่งมีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กไว้ดังนี้

ไพพรรณ อินทนิล (2534) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของเด็กไว้สรุปได้ดังนี้

1. เด็กอายุ 6 - 8 ปี

เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงสนใจอ่านหนังสือประเภทนิทานผจญภัย นิทานพื้นบ้านง่าย ๆ เรื่องชาช้น เรื่องเทวดา นางฟ้า เรื่องเกี่ยวกับการละเล่นของเด็ก เรื่องประเพณี เรื่องเกี่ยวกับของเล่นเครื่องกลไก เรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่เขียนสนุก ๆ และเรื่องสร้างจินตนาการความคิดฝัน

2. เด็กอายุ 8-10 ปี

เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงมีความสนใจแตกต่างกัน เด็กผู้ชายสนใจเรื่องเครื่องยนต์กลไก การผจญภัย เรื่องตื่นเต้น การต่อสู้ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การทดลองง่าย ๆ ส่วนเด็กผู้หญิงสนใจเรื่องกระจุกจิม นิทาน นิยาย ธรรมชาติที่สวยงาม การแต่งกาย เสื้อผ้า การบ้านการเรือน ทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจะสนใจเรื่องเกี่ยวกับเครื่องเล่น การปลูกต้นไม้ การเลี้ยงสัตว์ วีรบุรุษ วีรสตรี วรรณคดี นิยายสำหรับเด็กง่าย ๆ นิทานชาดก สุภาษิต คำพังเพยและเรื่องตลก

3. เด็กอายุ 8 - 10 ปี

เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงมีความสนใจแตกต่างกัน เด็กผู้ชายสนใจเรื่องกีฬา การผจญภัย เรื่องส่งเสริมความเป็นพระเอก เรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง สารคดี ประวัติบุคคลสำคัญ เด็กผู้หญิงชอบเรื่องกระจุกกระจิม นิทานหรือนิยายเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว สัตว์เลี้ยง ธรรมชาติ นอกจากนี้แล้ว เด็กวัยนี้ยังสนใจเรื่องตื่นเต้น ลึกลับพิศวง ความกล้าหาญ ความมีน้ำใจนักกีฬา การกีฬา นิทานสัตว์ต่าง ๆ และการดู

จินตนา ในกาชชี (2534) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของเด็กสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เด็กวัย 6 - 7 ขวบ

เด็กวัยนี้สนใจเรื่องราวเกี่ยวกับนิยายผจญภัย นิทานพื้นบ้านต่าง ๆ นิทานแต่งใหม่ที่มีตัวละครไม่มากนักแต่มีบทบาทและการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ๆ นิทานคำกลอนง่าย ๆ นิทานเพลงสั้น ๆ เรื่องเกี่ยวกับการละเล่นต่าง ๆ เรื่องประเพณี เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งรอบตัวเด็ก เรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่เขียนสนุก ๆ เรื่องเกี่ยวกับของเล่น เครื่องยนต์กลไก เรื่องอวกาศ เครื่องดนตรีและเรื่องชาช้น

2. เด็กวัย 8 - 9 ขวบ

เด็กวัยนี้สนใจอ่านนิทาน เทพนิยาย เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทานตำนานหรือนิทานที่แต่งใหม่ ที่เริ่มต้นด้วย “การครั้งหนึ่งยังมี...” สนใจเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง อยากรู้อะไรของเด็กรุ่นอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงมีความสนใจแตกต่างกัน เช่น เด็กผู้ชายชอบเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยนต์ การผจญภัย และการเล่นโลดโผน

ส่วนเด็กผู้หญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับของเล่น ของสวย ๆ งาม ๆ และเสื้อผ้า

3. เด็ก 10 - 11 ขวบ

เด็กผู้หญิงสนใจอ่านหนังสือ นิทาน นิยาย ชีวิตในครอบครัว เด็กผู้ชายสนใจเรื่องเกี่ยวกับกีฬา ผจญภัย หุ่นยนต์และกลไกต่าง ๆ เด็กผู้ชายและผู้หญิงสนใจอ่านหนังสือ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติศึกษา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณคดีไทยประเภทร้อยกรองซึ่งถอดเป็นร้อยแก้วง่าย ๆ นิทานชาดกหรือนิทานคติธรรม พื้นบ้าน

ภิญญาพร นิตยประภา (2534) ได้ประมวลความสนใจในการอ่านของนักเรียนไว้ ดังนี้

1. เด็กอายุ 6 - 8 ปี ชอบอ่านนิทานเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ต่าง ๆ สัตว์ป่า เทพนิยาย คำกลอนง่าย ๆ เรื่องจริงที่เด็กเคยพบเห็นในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน และชีวิตในโรงเรียน

2. เด็กอายุ 9 ปี ยังชอบนิทานเรื่องสัตว์ต่าง ๆ อยู่ แต่ชอบเรื่องจริงมากกว่าที่จะให้สัตว์พูดได้ ชอบเรื่องผจญภัย ชอบนิทานเกี่ยวกับชนชาติต่าง ๆ

3. เด็กอายุ 10 ปี เด็กวัยนี้ไม่ต่างกับเด็กอายุ 9 ปีมากนัก แต่เด็กชายจะชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องการเดินทางสิ่งใหม่ ๆ

4. เด็กอายุ 11 ปี เด็กชายชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการผจญภัย เด็กหญิงเริ่มอ่านนวนิยาย

5. เด็กอายุ 12 ปี เด็กชายชอบอ่านหนังสือผจญภัย หนังสือที่มีวีรบุรุษ วีรสตรี หนังสือชีวประวัติและประวัติศาสตร์ ทั้งเด็กหญิงเด็กชายจะเริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่

6. เด็กอายุ 13 ปี ยังคงชอบอ่านหนังสือผจญภัยอยู่ นอกจากนั้นยังชอบหนังสือเกี่ยวกับการประดิษฐ์ของเล่น ของใช้เล็ก ๆ น้อย ๆ เด็กหญิงชอบอ่านนวนิยายของผู้ใหญ่

7. เด็กอายุ 14 ปี ชอบอ่านนวนิยายทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย และชอบอ่านนิตยสารโดยเลือกอ่านเฉพาะเรื่องในแขนงวิชาที่ชอบ

8. เด็กอายุ 15 ปี เด็กหญิงและเด็กชายเริ่มมีความชอบต่างกันมาก เด็กหญิงชอบอ่านนวนิยายสะท้อนอารมณ์ ประวัติศาสตร์ และคำประพันธ์ เด็กชายจะเลือกอ่านเฉพาะบางเรื่องที่ชอบเท่านั้น

9. เด็กวัยรุ่น ชอบอ่านหนังสือประเภทที่เกี่ยวกับวัยรุ่นเดียวกับตน ที่หนีออกจากบ้านมาเผชิญชีวิตตามลำพัง

รัฐจวน อินทรกำแหง (2525) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กวัยต่าง ๆ ดังนี้

1. เด็กอายุ 2 - 4 ปี ชอบฟังคำพูดที่คล้องจองกัน การท่องคล้อง การร้องเพลง ชอบหนังสือที่มีรูปภาพมาก ๆ

2. เด็กอายุ 4 - 6 ปี เริ่มมีความคิดคำนึง มีจินตนาการมากขึ้น ชอบเรื่องนางฟ้า เทวดา เรื่องเกี่ยวกับชีวิต สิ่งแวดล้อม ยังคงชอบหนังสือที่มีรูปภาพ

3. เด็กอายุ 7 - 8 ปี ชอบนิทานพื้นบ้าน และนิทานตำนาน ชอบเรื่องชวนคิด ระบายนี้เด็กชายและเด็กหญิงเริ่มมีความสนใจในการอ่านต่างกัน เด็กหญิงชอบตุ๊กตา ของเล่นสวย ๆ งาม ๆ เด็กชายชอบรถยนต์ เรือบิน และเครื่องบินต่าง ๆ

4. เด็กอายุ 9 - 10 ปี ระบายนี้เด็กเริ่มมีความสนใจในการอ่านจริงจัง เด็กชายและเด็กหญิงมีความสนใจในการอ่านต่างกัน เด็กหญิงชอบนิทานกระจุ้มกระจิม เด็กชายชอบเรื่องผจญภัย เครื่องยนต์กลไก เด็กวัยนี้ จะชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น ชอบเรื่องชีวประวัติบุคคล วิทยาศาสตร์ งานอดิเรกต่าง ๆ เช่น การทำเครื่องเล่น เลี้ยงสัตว์

5. เด็กอายุ 11 ปี เด็กชายยังคงชอบเรื่องผจญภัย ลึกลับ และเพิ่มความสนใจในการค้นคว้าประดิษฐ์และวิทยาศาสตร์มากขึ้น ยังคงสนใจหนังสือเกี่ยวกับ เครื่องยนต์กลไก หนังสือการ์ตูน เด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน สัตว์เลี้ยง เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ และเริ่มชอบเรื่องเกี่ยวกับรัก ๆ ใคร่ ๆ

6. เด็กอายุ 12 ปี เด็กชายชอบเรื่องที่มีการจบอย่างชมัดปม ไวให้คิด ชอบอ่านหนังสือผจญภัย ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ กีฬา เด็กหญิงยังคงชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน ชอบเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ มากขึ้น เริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2529) ได้เสนอความสนใจในการอ่านของเด็กวัยต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2

เด็กวัยนี้สนใจอ่านหนังสือประเภทตลกขบขัน เรื่องสั้น ๆ เรื่องยาวที่จบเป็นตอน ๆ เรื่องเกี่ยวกับร่างกาย เรื่องเกี่ยวกับครอบครัวที่อบอุ่น

2. เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4

เด็กวัยนี้สนใจหนังสือเกี่ยวกับเกม คำทาย เรื่องลึกลับ กีฬา ประวัติบุคคล

3. เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

เด็กวัยนี้สนใจเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น เรื่องลึกลับ นวนิยาย วิทยาศาสตร์ และเรื่องที่ใช้จินตนาการ

จากทัศนะดังกล่าวนี้ สรุปได้ว่า เด็กวัยต่างกันจะมีความสนใจในการอ่านหนังสือที่แตกต่างกัน และในบางวัยเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงสนใจอ่านหนังสือที่แตกต่างกัน ออกไปตามความสนใจของแต่ละคน

3. การสร้างความสนใจในการอ่าน

ในการสร้างความสนใจในการอ่านนั้น ได้มีผู้เสนอแนะวิธีในการสร้างความสนใจในการอ่านไว้ดังนี้

แลปปี้ และฟลัด (Lapp and Flood, 1992) ได้เสนอวิธีให้ครูสร้างความสนใจในการอ่านไว้ดังนี้

1. จัดเวลาให้นักเรียนได้อ่านเรื่องราวที่สนใจวันละ 10-15 นาที
2. เลือกข้อความจากหนังสือที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน มาเล่าเรื่องหรืออ่านให้นักเรียนฟัง 2 - 3 ข้อความ เพื่อเป็นการนำไปสู่การอ่านเรื่องที่สมบูรณ์ต่อไป
3. แนะนำให้นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์ หรือวารสารในห้องสมุดทุกวัน
4. จัดเวลาเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสอภิปรายปัญหาที่นักเรียน

พบจากการอ่าน

มาแชล (Marshall, 1982) ได้เสนอวิธีสร้างความสนใจในการอ่านไว้ดังนี้

1. จัดหาหนังสือมาให้อ่านอย่างหลากหลาย และมีจำนวนมาก ๆ
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่บ้าน ที่โรงเรียน ในห้องสมุด และในบ้านหนังสือ

3. การเลือกหนังสือของครู บรรณารักษ์ ผู้ชาย ผู้ปกครอง ควรเป็นไปตามความสนใจของนักเรียน

4. ให้เวลาและให้โอกาสนักเรียนได้อ่าน
5. ให้นักเรียนได้เลือกอ่านหนังสือตามความต้องการ

และความสามารถของเขา

เบอร์มิสเตอร์ (Burmester, 1978) ได้เสนอวิธีการสร้างความสนใจในการอ่านไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนได้เลือกหนังสืออ่านด้วยตนเอง
2. จัดบรรยากาศในการอ่านให้เป็นอิสระ ผ่อนคลาย
3. เปิดโอกาสให้เล่าเรื่องหนังสือให้กับเพื่อนในชั้นเรียน

ในการอ่านไว้ดังนี้

สุนันท มั่นเศรษฐวิทย์ (2537) ได้เสนอวิธีการสร้างความสนใจ

1. การใช้เทคนิคอย่างไม่เป็นทางการ

การใช้เทคนิคอย่างไม่เป็นทางการคือ การสังเกตพฤติกรรม

ในการใช้เวลาและประเภทของกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ และอาจใช้วิธีอื่น ๆ

ประกอบการสังเกตคือ

1. ให้นักเรียนบรรยายว่าชอบหรือไม่ชอบ
2. ให้นักเรียนเล่าเรื่องที่ได้ฟังหรือได้อ่าน แล้วครูบันทึกเสียงไว้ และเปิดให้ฟังในภายหลัง เพื่อใช้เปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษา ในการเล่าเรื่องครั้งต่อไป
3. ให้นักเรียนเติมคำตอบ เช่น
 - ฉันชอบอ่าน....
 - ฉันชอบเล่น....
 - ฉันไม่ชอบอ่าน...
 - ฉันไม่ชอบเล่น...
4. ให้นักเรียนเขียนประสบการณ์ในการอ่านที่ประทับใจมากที่สุด
5. ให้นักเรียนเขียนหัวข้อที่ชอบหรือสนใจมากที่สุดมา 3-4 หัวข้อ
6. ให้บันทึกการอ่านในแต่ละวัน ว่าได้อ่านเรื่องอะไรบ้าง

ข้อเสนอแนะดังกล่าว ครูควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

2. การใช้เทคนิคอย่างเป็นทางการ

ในการใช้เทคนิคอย่างเป็นทางการประกอบด้วยการทำงาน

2 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาพื้นฐานความสนใจ โดยใช้แบบสำรวจพื้นฐาน ความสนใจและความรู้สึก แบบสำรวจตนเอง แบบสำรวจข้อตกลงในการเรียน ฯลฯ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสำรวจ จะช่วยให้ครูเข้าใจความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนและการทำงานขึ้น
2. นำผลที่ได้จากการสำรวจไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างความสนใจในการอ่านให้กับนักเรียนนั้นเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำ ซึ่งการสร้างความสนใจในการอ่านนั้นทำได้หลายวิธี สิ่งสำคัญคือ ต้องมีหนังสือให้อ่าน จัดเวลาให้อ่าน และให้เลือกอ่านตามความสนใจของนักเรียน

4. การพัฒนาจิตพิสัยของการอ่าน

แครทวอลและคณะ (Krathwohl and others, 1982) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการอ่านกับการพัฒนาจิตพิสัยว่า จิตพิสัยของการอ่านอยู่ที่มีการมีสมาธิ ความตั้งใจ ความสนใจ และการเห็นคุณค่าของเรื่องที่อ่าน และปฏิบัติตามคุณค่าที่ได้รับจากการอ่านด้วย ลำดับขั้นของการพัฒนาจิตพิสัยแสดงได้ดังแผนภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 1 ลำดับชั้นการเกิดพฤติกรรมจิตพิสัย

1.การรับ	1.1 ความรู้ตัว				
	1.2 ความตั้งใจรับ				
	1.3 ความตั้งใจที่ถูกควบคุมหรือถูกเลือก				
2.การตอบสนอง	2.1 การยินยอมตอบสนอง				
	2.2 การตั้งใจที่จะตอบสนอง				
	2.3 ความพอใจในการตอบสนอง				
3.การให้คุณค่า	3.1 การรับคุณค่า				
	3.2 ความพอใจในคุณค่า				
	3.3 การยอมรับ				
4.การจัดระบบ	4.1 การสร้างมโนทัศน์ของคุณค่า				
	4.2 การเปรียบเทียบระบบคุณค่า				
5.การสร้างคุณลักษณะ	5.1 ขุดสรุป				
	5.2 การสร้างบุคลิก				

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่า ความสนใจเกิดขึ้นตั้งแต่การรับ การตอบสนองและการเห็นคุณค่า ซึ่งเมื่อนำมาสัมพันธ์กับการอ่านแล้วมีลำดับชั้นการพัฒนาดังนี้

1. การให้นักเรียนได้เป็นผู้รับ หมายถึง ได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินจากการอ่าน

2. การให้นักเรียนได้เป็นผู้ตอบสนอง หมายถึง การได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดที่ได้รับให้แก่ผู้อื่น เช่น เล่าให้ผู้อื่นฟัง หรืออภิปรายร่วมกับครูและเพื่อน

3. การให้นักเรียนได้รู้จักคุณค่าและประโยชน์ของการอ่าน หมายถึง การได้อภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน หรือผู้ปกครองกับนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนยอมรับว่าการอ่านเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตประจำวัน สำคัญต่อการเรียนทุกวิชา

ดังนั้น ในการพัฒนาจิตพิสัยด้านการอ่าน ครูจึงควรเน้นให้นักเรียนได้เป็นผู้รับ ผู้ตอบสนอง และรู้จักคุณค่าและประโยชน์ของการอ่าน ทั้งนี้เพื่อที่จะส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีความสนใจในการอ่านอยู่เสมอ

จากการศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านสรุปได้ว่า ความสนใจในการอ่าน หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการอ่าน การเอาใจใส่ต่อการอ่านให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการเลือกอ่านหนังสือที่สนใจและชอบอ่าน ความสนใจในการอ่านของเด็กในวัยต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเพศและวัยของเด็กแต่ละคน การสร้างความสนใจในการอ่านให้กับเด็กนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องกระทำซึ่งทำได้หลายวิธี สิ่งสำคัญคือ ต้องมีหนังสือให้อ่าน จัดเวลาให้อ่าน และให้เลือกอ่านตามความสนใจ และในการพัฒนาจิตพิสัยด้านการอ่าน ระดับความสนใจในการอ่านนั้น ครูควรจะเน้นให้นักเรียนได้แสดงบทบาทการเป็นผู้รับ ผู้ตอบสนองและรู้จักคุณค่าและประโยชน์ของการอ่าน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความสนใจในการอ่านอยู่เสมอ

กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

ในการศึกษากระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการนั้น ได้ศึกษาใน 3 หัวข้อคือ ความเป็นมา ขั้นตอนการสอน และแนวคิด ทฤษฎีสันับสนุน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความเป็นมาของกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

แอทเวล (Atwell) ได้คิดค้นและใช้กระบวนการการสอนอ่านแบบนี้เป็นครั้งแรก เมื่อปี ค.ศ. 1987 โดยกำหนดองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ เวลาในการอ่าน การเลือกหนังสืออ่านด้วยตนเอง และบันทึกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และจัดองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นกระบวนการการสอน 3 ชั้น คือ ชั้นสอนบทเรียนสั้น (Minilesson) ชั้นเลือกอ่านในใจด้วยตนเอง (Sustained Silent Reading) และชั้นตอบสนองของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านด้วยการเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น (Dialogue Journals)

ต่อมาในปี ค.ศ. 1991 เรทเซล (Reutzel) และคูเตอร์ (Cooter, Jr.) ได้ปรับชั้นการสอนของแอทเวลจาก 3 ชั้นเป็น 5 ชั้น คือ ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing Time) ชั้นสอนบทเรียนสั้น (Minilesson) ชั้นสำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (State of the Class) ชั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (Self - Selected Reading and Response) และชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing Time)

ในปี ค.ศ.1996 คอมบส์ (Combs, 1996) ได้กล่าวถึง กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการว่ามีพื้นฐานมาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ เวลาที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน การเปิดโอกาสให้มีการเลือกหนังสือ การตอบสนองต่อหนังสือที่อ่าน การเรียนรู้จากครูและเพื่อน และการดำเนินตามกระบวนการที่ได้วางแผนไว้เป็นอย่างดี นอกจากนี้แล้วคอมบส์ยังได้จัดกระบวนการสอนใหม่ โดยไม่แยกเป็นชั้นการสอนเหมือนกับของเรทเซล แต่จัดแบ่งเวลาเป็น 3 ช่วงคือ ช่วงแรกใช้เวลาประมาณ 10 - 15 % ของเวลาเรียนในการสอนนักเรียนทั้งชั้น (Whole group) ช่วงที่สองใช้เวลา 70 % ของเวลาเรียนเป็นเวลางาน (work time) โดยแบ่งเป็น การอ่านในใจ 30% และการทำกิจกรรมอื่น ๆ 40 % และช่วงสุดท้ายใช้เวลา 15-20 % ของเวลาเรียนในการอภิปรายและการวางแผนการเรียน

2. ขั้นตอนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

แอทเวล (Atwell, 1987) ได้เสนอชั้นการสอนไว้ 3 ชั้น คือ

1. ชั้นสอนบทเรียนสั้น ในชั้นนี้จะใช้เวลาสอนประมาณ 15 นาที โดยครูจะเป็นผู้สอนโดยตรง สิ่งที่จะสอนในชั้นนี้ประกอบด้วย วิธีการเรียนในชั้นเรียน แบบแผนการประพันธ์ ตัวอย่างยุทธวิธีการอ่านที่ประสบความสำเร็จ การแนะนำผู้เขียน และการแนะนำหนังสือต่าง ๆ ด้วยวิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือ (book talks) การอ่านหนังสือให้ฟัง (read alouds) หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่านมา
2. ชั้นเลือกอ่านด้วยตนเอง ในชั้นนี้ ครูจะให้นักเรียนเลือกหนังสือไปอ่านเองอย่างเงียบ ๆ
3. ชั้นแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ในชั้นนี้นักเรียนจะเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านในสมุด และส่งสมุดให้ครู เพื่อให้ครูดูพัฒนาการในการอ่าน และครูจะเขียนตอบกลับมาในสมุดเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดและเข้าใจสิ่งที่อ่านมากขึ้น สิ่งที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นในสมุดอาจจะถูกนำมาเป็นหัวข้อในการสอนในชั้นสอนบทเรียนสั้น

เรทเซลและคูเตอร์ (Reutzel and Cooter, 1994) ได้ปรับชั้นการสอนของแอทเวลใหม่ โดยกำหนดไว้ถึง 5 ชั้นคือ

1. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing Time)
2. ชั้นสอนบทเรียนสั้น (Minilesson)
3. ชั้นสำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (State of the class)
4. ชั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (Self-Selected Reading and Response)
5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing time)

ชั้นการสอน แสดงได้ตั้งแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ชั้นการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ (70 นาที)		
แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที) สอนบทเรียนสั้น (5-10 นาที) สำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (5 นาที)		
เลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (30-35 นาที)		
1. เลือกอ่านด้วยตนเอง	2. อภิปรายกลุ่มย่อย	3. พบครูเป็นรายบุคคล
1.1 อ่านหนังสือที่เลือกอ่านด้วยตนเอง (10 นาที) 1.2 อ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนด 1.3 เขียนบันทึก แสดงความคิดเห็น 1.4 บันทึกกิจกรรมในแผนภูมิ หรือลงชื่อนัดหมาย เพื่อพบครูเป็นรายบุคคล	2.1 อภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านหรือหนังสือที่กลุ่มกำหนด 2.2 กำหนดการนัดหมายครั้งต่อไป 2.3 กำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่านครั้งต่อไป (15 - 20 นาที)	พบครูวันละ 2 - 3 คน (10-15 นาที)
แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5-10 นาที)		

จากแผนภาพที่ 2 แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ในขั้นนี้ครูหรือนักเรียนจะเสนอวรรณกรรมสำหรับเด็ก เช่น นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น นวนิยาย บทร้อยกรอง โดยอาจจะเสนอด้วยวิธีการเล่าเรื่องหนังสือ เล่านิทาน หรืออ่านหนังสือให้ฟัง เพื่อเป็นการจุดความสนใจในการอ่าน และนำไปสู่การอ่าน โดยอิสระในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 สอนบทเรียนสั้น (5-10 นาที)

ในขั้นนี้ครูจะสอนบทเรียนสั้น เกี่ยวกับทักษะในการอ่าน เช่น การอ่านในใจและจับใจความของเรื่อง การอ่านพิจารณาโครงเรื่อง การเรียงลำดับเหตุการณ์ ในเรื่อง และการทำโครงสร้างของเรื่อง หรือจะสอนบทเรียนสั้น เกี่ยวกับยุทธวิธีอ่าน หรือ การเตรียมตัว เพื่อการอ่านหนังสือเล่มใหม่

นอกจากนั้นแล้วครูอาจนำหนังสือเรียนที่หลักสูตรกำหนดให้อ่าน มาสอนในขั้นตอนนี้ได้ โดยที่ไม่เน้นการทำแบบฝึกหัดจากหนังสือเรียนนั้น

ขั้นที่ 3 สำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมของนักเรียน (5 นาที)

ในขั้นนี้ครูจะสำรวจสถานภาพการทำกิจกรรมการอ่านของนักเรียนจาก แผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่านของนักเรียนแต่ละคนอย่างรวดเร็ว และถ้าพบว่านักเรียนของตน ทำกิจกรรมบางกิจกรรมหลายครั้งโดยไม่เปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่น เช่น อ่านหนังสือที่เลือกอ่าน ด้วยตนเองแล้วเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นทุกวัน โดยไม่เปลี่ยนไปทำกิจกรรมการอภิปราย กลุ่มหรือกิจกรรมอื่น ๆ ครูจะให้นักเรียนมาพบแล้วให้คำปรึกษาแนะนำต่อไป

จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้คือ เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ทราบ

ความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียน การบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่านนั้น นักเรียนจะเป็นผู้บันทึกด้วยตนเอง อาจจะบันทึกในชั่วโมง หรือบันทึกหลังจากหมดชั่วโมงเรียน แต่ควรบันทึกภายในวันนั้น ตัวอย่างการบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน ปรากฏในแผนภาพที่ 3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 3 แผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน

แผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน					
เลขที่/ชื่อ	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1 สูดา	1.1, 2.1, 2.3	1.1, 2.1, 2.2			
2 สมชาย	1.1, 2.1, 2.3	1.1, 3			
3 มาลินี	1.1, 2.1, 2.2	1.1, 2.1, 2.3			
4 ผกาวดี	1.1, 3	1.1, 2.1, 2.2			
5 ฌรงค์	1.1, 1.2	1.1, 1.2			
6 เขตฟ้า	1.1, 3	1.1, 1.3			
7 บัณฑิต	1.1, 2.1, 2.2	1.1, 2.1, 2.3			
8 พิสมัย	1.1	1.1			

- หมายเหตุ
- 1.1 หมายถึง อ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเอง
 - 1.2 หมายถึง อ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนด
 - 1.3 หมายถึง เขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น
 - 2.1 หมายถึง อภิปรายกลุ่มย่อยในเรื่องที่อ่าน, เรื่องที่กำหนดให้อ่าน
 - 2.2 หมายถึง กำหนดการนัดหมายครั้งต่อไป
 - 2.3 หมายถึง กำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่าน
 - 3 หมายถึง พบครูเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 4 ชั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (35 - 45 นาที)

ขั้นนี้จัดว่าเป็นหัวใจของการเรียนด้วยวิธีนี้ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียน 3 กิจกรรม คือ การเลือกอ่านด้วยตนเอง การอภิปรายกลุ่ม และการพบครูเป็นรายบุคคล ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีรายละเอียดคือ

กิจกรรมที่ 1 การเลือกอ่านด้วยตนเอง (10 นาที)

ในกิจกรรมนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 4 กิจกรรม คือ การอ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเอง การอ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนด การเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และการบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิหรือลงชื่อนัดหมายเพื่อพบครูเป็นรายบุคคล

นักเรียนทุกคนจะต้องทำกิจกรรมการอ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเองเป็นเวลา 10 นาทีก่อน หลังจากนั้นอาจจะเลือกทำกิจกรรมที่เหลืออยู่ โดยทำครบทั้ง 3 กิจกรรม หรือไม่ครบทั้ง 3 กิจกรรมก็ได้ เช่น นักเรียนบางคนเมื่ออ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเองเป็นเวลา 10 นาทีแล้ว อาจจะอ่านหนังสือที่กลุ่มกำหนดไว้เมื่อการอภิปรายครั้งก่อนแล้วจึงเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น แต่นักเรียนบางคนเมื่ออ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเองเป็นเวลา 10 นาทีแล้ว อาจจะเขียนบันทึกแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน แล้วไปลงชื่อนัดพบครู และบันทึกกิจกรรมในแผนภูมิ และอาจจะมีนักเรียนบางคนเมื่ออ่านหนังสือที่เลือกด้วยตนเองแล้ว ก็ไม่ทำกิจกรรมอื่นเลย ซึ่งครูจะต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

สำหรับนักเรียนที่ไม่เลือกทำกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรมที่เหลืออยู่ ให้ไปทำกิจกรรมที่ 2 ต่อไป

กิจกรรมที่ 2 การอภิปรายกลุ่ม (15-20 นาที)

ในกิจกรรมนี้ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรมคือ การอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่เลือกอ่านด้วยตนเองหรือหนังสือที่กลุ่มอภิปรายครั้งก่อนได้กำหนดไว้ การกำหนดนัดหมายครั้งต่อไป และการกำหนดหนังสือที่กลุ่มจะเลือกอ่านครั้งต่อไป

นักเรียนที่มาร่วมกันอภิปรายกลุ่ม จะมาโดยสมัครใจ

ไม่มีการบังคับ อาจจะเป็นนักเรียนกลุ่มที่ได้นัดหมายกันไว้เมื่อการอภิปรายในวันก่อนมาอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่กลุ่มได้ร่วมกันกำหนดให้อ่าน หรืออาจจะเป็นนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ต้องการจะร่วมกิจกรรมนี้มาอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ตนได้เลือกอ่านมาเช่น นักเรียนจำนวน 5 คน ในกลุ่มอภิปรายเมื่อวันจันทร์ ได้นัดหมายกันว่าจะมาร่วมอภิปรายกันอีกในวันนี้ โดยจะอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ช่วยกันกำหนดไว้ คือ หนังสือเรื่อง ปลาบู่ทอง ดังนั้นในการอภิปรายกลุ่มในวันนี้จะมีนักเรียน 5 คนนี้(หรืออาจมีไม่ครบก็ได้ เพราะ นักเรียนบางคนนัดแล้วอาจจะไม่มาก็ได้) และอาจจะมีนักเรียนหลายคนที่มาเข้ากลุ่มอภิปรายโดยจะอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ตนเองได้เลือกอ่านมา ซึ่งการอภิปรายจะรวมถึงการเล่าเรื่องที่อ่าน การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่อง การเสนอปัญหาที่ได้พบ รวมทั้งการเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา หรือการเสนอข้อคิดความรู้ที่ได้รับจากหนังสือ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

เมื่อจบการอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน หรือหนังสือที่กลุ่มกำหนดให้อ่านแล้ว นักเรียนบางคนอาจทำกิจกรรมย่อยที่เหลือคือ กำหนดการนัดหมายครั้งต่อไป และกำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่านร่วมกัน โดยอาจเลือกทำทั้ง 2 กิจกรรมหรือเลือกทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็ได้ หรือไม่ทำทั้ง 2 กิจกรรมก็ได้ เช่น ในการอภิปรายวันนี้มีนักเรียนเข้าร่วมอภิปราย 10 คน เมื่ออภิปรายจบแล้วอาจจะเหลือนักเรียนเพียง 8 คนที่จะร่วมกันนัดหมายว่าจะมาอภิปรายร่วมกันอีกในวันที่ 8 คนกำหนด (นักเรียน 2 คนอาจไปทำกิจกรรมอื่น เช่น เขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น หรือ บันทึกกิจกรรมการอ่าน

ในแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน หรืออ่านหนังสือเล่มอื่นเพื่อรอทำกิจกรรมการแลกเปลี่ยน ประสพการณ์) และอาจจะเหลือนักเรียน เพียง 6 คน ที่ร่วมกันกำหนดหนังสือเล่มที่จะอ่าน ร่วมกัน (นักเรียน 2 คน อาจจะต้องการอ่านหนังสือตามที่ตนเองสนใจแต่จะมาอภิปรายร่วมกับ นักเรียนกลุ่มนี้อีก โดยจะอภิปรายถึงหนังสือที่ตนเองเลือกอ่าน)

ครูจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มทุกครั้ง เพื่อช่วย เหลือนักเรียนในการอภิปราย หรือคอยกระตุ้นให้นักเรียนอ่านหนังสือเล่มอื่น ๆ ที่น่าสนใจ และ คอยบันทึกผลการเล่าเรื่องที่อ่าน บันทึกการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน แต่ในบางครั้ง ครูอาจเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ ไม่ร่วมแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด

กิจกรรมที่ 3 การพบครูเป็นรายบุคคล (10 นาที)

เมื่อครูเสร็จจากการร่วมอภิปรายกลุ่ม นักเรียนบางคนที่ตั้งชื่อ นัดหมายเพื่อพบครูวันละ 2 คนนั้น จะมาพบครูเพื่อปรึกษาในเรื่องการอ่าน เพื่อให้ครู ช่วยแก้ปัญหาในการอ่าน หรือช่วยปรับปรุงทักษะการอ่านที่ยังด้อยอยู่ ในขณะที่เดียวกัน ครูอาจแนะนำในสิ่งที่นักเรียนควรแก้ไขปรับปรุง เช่น การเลือกทำกิจกรรมการอ่านที่ซ้ำกัน หลาย ๆ ครั้ง การเล่าเรื่อง การแสดงความคิดเห็น หรือการเลือกหนังสืออ่านของนักเรียน

นักเรียนต้องนัดครูล่วงหน้า 1 วัน เพื่อทำกิจกรรมนี้ และถ้าหากนักเรียนนัดไว้แล้วไม่มาตามที่นัดไว้ นักเรียนจะต้องมานัดใหม่

การทำกิจกรรมในขั้นตอนการสอนนี้ นักเรียนบางคนอาจทำ กิจกรรมที่ 1 เพียงกิจกรรมเดียว คือ การเลือกอ่านด้วยตนเองโดยทำครบทั้ง 4 กิจกรรมย่อย หรือไม่ครบก็ได้ นักเรียนบางคนอาจทำกิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 คือ อ่านหนังสือ ที่เลือกอ่านด้วยตนเองและอภิปรายกลุ่ม นักเรียนบางคนอาจทำทั้ง 3 กิจกรรมคือ อ่านหนังสือ ที่เลือกอ่านด้วยตนเอง อภิปรายกลุ่มและพบครูเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่านักเรียนยังไม่ได้ ทำกิจกรรมใด ซึ่งตรวจดูได้จากแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน

สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้พบครูเป็นรายบุคคล ในขณะที่รอ ครูและเพื่อนปรึกษากันนั้น นักเรียนอาจจะอ่านหนังสือที่สนใจเพื่อเป็นการพักผ่อน หรือ เขียนบันทึกแสดงความคิดเห็น หรือนัดหมายเพื่อพบครูในสมุดนัดหมาย หรือบันทึกกิจกรรม การอ่าน ในแผนภูมิบันทึกกิจกรรมการอ่าน เพื่อรอเวลาที่จะร่วมกิจกรรมในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนประสพการณ์ (5 นาที)

ในขั้นนี้ ครูและนักเรียนจะมาอภิปรายร่วมกันและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ปฏิบัติไปในวันนั้น เช่น นักเรียนเสนอความก้าวหน้าในการอ่าน ของตน หนังสือที่ตนเองได้อ่าน การวางแผนจะนำเรื่องที่อ่านไปวาดภาพ ไปเขียนเรื่องใหม่ ในบางครั้งครูอาจให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ครูพบจากการอภิปรายกลุ่มย่อย หรือจากการปรึกษาการอ่านเป็นรายบุคคล

ข้อเสนอแนะในการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ
นอกจากการดำเนินการสอนตามขั้นตอนดังกล่าวแล้ว ยังมีข้อเสนอแนะ
เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งมีผู้ให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

ลามอน (Lamont ,1992) ได้เสนอแนะหัวข้อที่ควรนำมาสอน
ในชั้นสอนบทเรียนสั้นไว้ดังนี้

1. เจตคติต่อหนังสือ โดยกล่าวถึง การรวบรวมหนังสือ การยืมหนังสือ
อ่าน ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือ และเวลาที่ใช้ในการอ่าน
2. การเลือกหนังสือ โดยกล่าวถึงส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ ลักษณะเด่น
ของหนังสือ การเลือกหนังสือประเภทต่าง ๆ
3. สมุดบันทึกการอ่านหนังสือ โดยอธิบายวิธีการบันทึกแสดง
ความคิดเห็นต่อการอ่านที่เน้นการวิพากษ์ การทำนาย ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อเรื่องราวนั้น ๆ
โดยเขียนแสดงความคิดเห็น เช่น
 - ฉันแปลกใจ.....
 - ฉันคิดว่า.....
 - ฉันปรารถนา.....
 - ฉันชอบ.....
 - ฉันไม่เข้าใจ.....
 - ถ้าฉันเป็นคนเขียน.....
 - ข้อความนี้เตือนฉันว่า.....
 - ฉันทำนายว่า.....
 - ฉันสงสัย.....
4. การอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือ โดยกล่าวถึงวิธีการการอภิปรายว่า
ทำอะไร จะอภิปรายในประเด็นใดบ้าง ผลจากการอภิปรายจะนำไปเสนอต่อผู้อ่านคนอื่น ๆ
ได้อย่างไร
5. การพิจารณาองค์ประกอบของเรื่อง โดยกล่าวถึงวิธีการพิจารณา
การจัดองค์ประกอบของเรื่อง แรงคิดของเรื่อง ลักษณะตัวละครในเรื่อง
6. ผู้เขียนหรือผู้แต่ง โดยกล่าวถึงผู้เขียนที่ควรรู้จัก ประวัติผู้เขียน
ผลงานของผู้เขียน ให้นักเรียนศึกษางานของผู้เขียนที่นักเรียนชอบ
7. บทร้อยกรอง โดยนำบทร้อยกรองที่ไพเราะ มีความหมายดีมาอ่าน
ให้ฟัง ให้นักเรียนอ่าน และพิจารณาในเรื่องของความหมาย การใช้ภาษา เป็นต้น
8. ยุทธวิธีในการอ่าน โดยกล่าวถึงยุทธวิธีในการอ่าน เช่น การตั้งคำถาม
การคาดการณื การลงความเห็น การสรุปข้อคิดที่ได้รับ

9. การจัดนิทรรศการหนังสือ โดยกล่าวถึงประโยชน์ในการจัดนิทรรศการหนังสือ วิธีการจัดและกิจกรรมที่ควรจัดขึ้น

โอเบอร์ลินและชูการ์แมน (Oberlin and Shugarman ,1989)

ได้เสนอแนะว่า บันทึกแสดงความคิดเห็น ที่เขียนโต้ตอบกันระหว่างครูกับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ย่านควรเขียนในรูปของจดหมายที่ไม่เป็นทางการ นักเรียนจะเขียนจดหมายเล่าเกี่ยวกับเรื่องที่ย่านว่าเป็นเรื่องอะไร ใครเป็นผู้แต่ง มีความรู้สึกต่อเรื่องราวที่ย่านอย่างไร

ตัวอย่างบันทึกแสดงความคิดเห็น ระหว่าง โอเบอร์ลิน กับ นักเรียน

10 กันยายน 1987

คุณครูโอเบอร์ลินครับ

ผมอ่านเรื่อง Jumanji : A Jungle Adventure ของ Chris Van Allsburg จบแล้ว ผมเห็นด้วยกับครูที่ว่าหนังสือเล่มนี้ดี ภาพประกอบในเรื่องทำให้ผมเข้าใจศัพท์ดีขึ้น ผมชอบตอนที่ลิงรื้อข้าวของในบ้าน ผมคิดว่าเรื่องนี้ยังไม่จบ เพราะผมไม่รู้ว่าจะเก็บข้าวของในบ้านให้เรียบร้อยก่อนพ่อแม่กลับบ้านได้อย่างไร ครูมีเรื่องอื่นที่แต่งโดยนักเขียนคนอื่นอีกไหมครับ

เคารพ

โจ

โจศิษย์รัก

เมื่อครูอ่าน Jumanji :A Jungle Adventure ของ Chris Van Allsburg จบ ครูอยากจะเล่นเกมที่เหมือนกับในเรื่องนี้ ซึ่งจริง ๆ แล้วนักเรียนเกรด7ได้เล่นไปเมื่อปีที่แล้ว บอกให้ครูรู้ด้วยนะถ้าเธออยากจะเล่น

ครูดีใจที่เธอบอกว่ารูปภาพในเรื่องทำให้เธอเข้าใจศัพท์ดีขึ้น นักเรียนที่ดีจะใช้ภาพในหนังสือประกอบการอ่านด้วย ครูดีใจที่เธอสังเกตพบว่าเรื่องนี้ยังไม่จบ เธอคิดว่าผู้เขียน ทำให้เรื่องไม่จบอย่างไร แล้วบอกครูด้วยนะ

รัก

โอเบอร์ลิน

นอกจากนี้เรทเซลและคูเตอร์ยังได้ให้ข้อเสนอแนะ 4 ข้อ เพื่อที่จะทำให้ การสอนอ่านเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ

1. นักเรียนควรมีเวลาเป็นของตนเอง นั่นคือควรมีโอกาสเลือกใช้เวลา ในการอ่าน ครูควรจางเงื่อนโซในเวลาอ่านไว้ด้วย

2. บรรยากาศในห้องเรียนและกิจกรรมในแต่ละวัน ต้องช่วยกระตุ้น การอ่านเช่นเดียวกับกิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียนในการสอนภาษาอื่น เช่น การเขียน การพูด และการฟัง กำหนดการในห้องเรียนจะต้องเชิญชวนให้ผู้เรียนได้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ หนังสือที่อ่าน ไม่ใช่การทำแบบฝึกหัดอย่างเจียบ ๆ

3. ครูจะต้องแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการอ่านด้วยการทำให้ดู เป็นตัวอย่างคือ ครูต้องอ่าน เพื่อจะได้ทราบเรื่องที่อ่าน

4. จะต้องเปิดโอกาสให้มีการสาธิตวิธีการอ่าน การแลกเปลี่ยน กระบวนการอ่าน หรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการอ่าน การแสดงความคิดเห็นต่อหนังสือที่อ่าน และการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของผู้เรียนแต่ละคน

นอกจากนี้แอทเวล ได้เสนอเงื่อนโซข้อปฏิบัติไว้ดังนี้

1. ไม่ควรมีการพูดคุยกันใน 10 นาทีแรกของการเลือกอ่าน ด้วยตนเอง

2. นักเรียนจะต้องอ่าน บันทึกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน หรือปรับปรุงบันทึกการอ่านให้ดียิ่งขึ้นในระหว่างการเรียน

3. ไม่อนุญาตให้พูดคุยกันในระหว่างการเรียน นอกจาก ในการประชุมกลุ่ม

4. เวลาของการเรียนไม่ใช่เวลาทำการบ้านหรือทำงานอื่น

5. เวลาที่ใช้อ่านและการบันทึกจากการอ่านจะต้องพัฒนาให้ดีขึ้น

ในการเรียนแต่ละครั้ง

6. ไม่อนุญาตให้เข้าห้องน้ำหรือพักดื่มในระหว่างเรียนนอกจาก กรณีฉุกเฉิน

กรณีฉุกเฉิน

7. ไม่อนุญาตให้นักเรียนรบกวนหรือขัดจังหวะขณะที่มีการพบครู เป็นรายบุคคล

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ น่าจะเป็นกระบวนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาแรงจูงใจในการอ่าน ความสนใจในการอ่าน เจตคติที่ดีต่อการอ่านและความสามารถในการอ่านของนักเรียนได้วิธีหนึ่ง

3. แนวคิดทฤษฎีที่สนับสนุน

การสอนอ่านแบบปฏิบัติการ มีทฤษฎี และแนวคิดสนับสนุนกระบวนการดำเนินการสอนดังนี้

3.1 แนวคิดการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach)

การสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole language Approach) มีรากฐานมาจากปรัชญาของ โคมินิอุส (Commenius)จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) และฟรานซิส ปาร์คเกอร์ (Francis Parker)และคนอื่น ๆ ที่เชื่อว่า การจัดการศึกษาให้กับเด็กคือการให้เด็ก มีประสบการณ์ร่วมในการเรียนการสอน และ ใช้หลักสูตรแบบบูรณาการ (Gunning ,1992) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็น ของ กูดแมน (Goodman ,1989) ที่ให้คำจำกัดความของ “Whole language” ว่า หมายถึง การไม่หยุดนิ่ง การเคลื่อนไหว การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางภาษา ซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้วารสารสมาคมการอ่านของรัฐอิลลินอยส์ (อ้างถึงใน Manzo and Manzo, 1995) ได้อธิบายถึง Whole Language สรุปได้ไว้ว่า เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนภาษา ซึ่งมีความเชื่อ 3 ประการคือ ภาษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยการนำไปใช้จริง การอ่าน และการเขียนสามารถเรียนรู้ด้วยการอ่านหนังสือ และการเรียนรู้ที่ดีที่สุดเกิดจากการเข้าไปเกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ของแต่ละคน

ตามแนวคิดนี้ whole language ไม่ใช่วิธีการสอน แต่เป็นปรัชญา แนวคิดที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนอ่านหนังสือได้ ซึ่งแนวคิดนี้มีหลักการพื้นฐาน ดังนี้

1. การอ่านเรียนรู้ได้จากการปฏิบัติจริง โดยนักเรียนอ่านเรื่องทั้งเรื่อง บทความทั้งบทความ และเอกสารต่าง ๆ ทั้งเรื่อง ที่นักเรียนได้พบในชีวิตจริง เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ มีความสมบูรณ์ในตัวเอง นักเรียนจึงสามารถใช้สามัญสำนึกทางภาษาพัฒนาองค์ประกอบหลักทางด้านภาษา 3 องค์ประกอบคือ การใช้คำ ไวยากรณ์ และการเขียนประโยค
 2. การอ่านและเขียนจะเป็นไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่แท้จริงที่เป็นไปตามความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน
 3. การอ่านออกเขียนได้เป็นผลมาจากการประชุมกลุ่มในห้องเรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน
 4. ครูต้องพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการสอนเองโดยพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพห้องเรียน
- สไตล์ (Styles อ้างถึงใน Manzo and Manzo, 1995) ได้อธิบายถึง การปฏิบัติตามแนวคิดนี้ ดังนี้

1. ได้อ่านหนังสือทั้งเล่ม
2. ได้ฝึกเขียนตั้งแต่ต้น
3. หลีกเลี่ยงการทำแบบฝึกหัด
4. จัดสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมการอ่าน

บราวน์และแคมเบอร์น (Brown and Cambourne ,1987) ได้ให้

ข้อเสนอแนะในการสอนภาษาเพื่อการอ่านและเขียนตามแนวคิดนี้ไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียน เอาใจใส่ในด้านการเรียน ตั้งใจเรียน และร่วมกิจกรรมในการอ่านและการเขียนอย่างสม่ำเสมอ
 2. สาธิตการใช้ภาษาทั้งทางการอ่านและการเขียน เพราะนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสาธิตของครู ของพ่อแม่
 3. ตั้งความคาดหวังว่านักเรียนจะพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนได้
 4. เชื่อมมั่นว่านักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนภาษาของตน และพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนของตนเองได้
 5. ไม่ควรตั้งความหวังว่านักเรียนจะใช้ภาษาได้ถูกต้องสมบูรณ์ทุกประการ อาจมีข้อผิดพลาดบ้าง ซึ่งเขาจะค่อย ๆ พัฒนาให้ดีขึ้น
 6. การเรียนอ่านและเขียนเป็นงานที่ค่อนข้างยากและซับซ้อน ดังนั้นจึงต้องใช้เวลานาน และใช้ความพยายามค่อนข้างมาก
 7. ให้ผลย้อนกลับแก่นักเรียนด้วยความสุภาพ จริงใจ
- กันนิง (Gunning ,1992) ได้เสนอแนะกิจกรรมที่ครูควรนำมาใช้ดังนี้
1. ใช้หนังสือสำหรับเด็กแทนหนังสือเรียนชุดพื้นฐาน หากจะใช้หนังสือชุดพื้นฐานควรพัฒนาวิธีการสอนให้เหมาะสม
 2. บูรณาการการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนกับเนื้อหาวิชาอื่น และใช้กระบวนการอ่าน การเขียน เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา
 3. จัดหาพจนานุกรม สารานุกรม หนังสือสำหรับเด็ก เครื่องมือในการเขียนให้กับผู้เรียน และให้ผู้เรียนอ่านและเขียนและค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองและจากการทำงานเป็นกลุ่ม
 4. ใช้วิธีการสอนภาษาทุกวิธีที่จะให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องของคำ โดยสอนให้เชื่อมโยงกับหลักไวยากรณ์ และโครงสร้างของประโยค
 5. ประเมินนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพราะการประเมินจะทำให้ครูเข้าใจกระบวนการเรียนและจัดกิจกรรมการเรียนได้ตรงกับความต้องการ และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองด้วย
 6. เรียนรู้ร่วมกับนักเรียนโดยเรียนรู้กระบวนการเรียนของนักเรียน

จากแนวทางการสอนแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) นี้ เมื่อนำไปวิเคราะห์กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการแล้วพบว่าการสอนอ่านแบบปฏิบัติการได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ ดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านหนังสือทั้งเล่ม
2. หนังสือที่นำมาให้นักเรียนอ่านเป็นหนังสือสำหรับเด็ก เป็นบทความ เป็นเรื่องราวที่นักเรียนได้พบในชีวิตประจำวัน
3. นักเรียนได้มีโอกาสเลือกสิ่งที่จะอ่านด้วยตนเอง
4. นักเรียนมีเวลาในการอ่านอย่างอิสระ ประมาณ 10 - 15 นาที โดยไม่มีการขัดจังหวะการอ่าน
5. นักเรียนได้เขียนแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มย่อย
6. การอ่านออก เขียนได้ เป็นผลมาจากการประชุมกลุ่มในห้องเรียน การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน

3.2 แนวทางการสอนอ่านแบบใช้วรรณกรรมเป็นหลัก (Literature - based Reading Instruction)

การสอนอ่านตามแนวคิดนี้ เป็นการสอนอ่านที่นำหนังสือที่สร้างขึ้นสำหรับเด็ก เช่น หนังสือนิทาน หนังสือภาพ นวนิยาย เรื่องสั้น นิทานพื้นบ้าน มาใช้ในการสอนอ่าน (Wiseman, 1992) ทั้งนี้เป็นเพราะหนังสือสำหรับเด็กเป็นสิ่งที่น่าตื่นเต้นและเข้าใจ กระตุ้นให้เกิดการคิดและการอ่าน และพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการอ่าน

การสอนอ่านแบบใช้วรรณกรรมเป็นหลักเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาทางหนึ่ง ดังที่ ฟูลเลอร์ (Fuhler, 1990) ได้กล่าวว่า การอ่านวรรณกรรมเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้พัฒนาความเข้าใจในรูปแบบการใช้ภาษาเขียน เพราะหนังสือที่เขียนไว้อย่างดี จะก่อให้เกิดความประทับใจในรูปแบบของภาษาและการใช้คำ ซึ่งเด็ก ๆ จะนำมาใช้ในการเขียนและการพูดได้ นอกจากนี้แล้วหนังสือเด็กที่หลากหลายจะทำให้เด็กได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลายด้วย

บอสมา (Bosma, 1981) ได้ศึกษาผลการนำวรรณกรรมเด็กประเภทนิทานพื้นเมืองไปใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณ์ญานกับนักเรียนเกรด 6 ของโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่านักเรียนสนใจการอ่านวรรณกรรมมากขึ้น

จากแนวทางการสอนอ่านแบบนี้ เมื่อนำมาวิเคราะห์กับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการแล้วพบว่า การสอนอ่านแบบปฏิบัติการนี้ ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกหนังสือสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ มาใช้ในการอ่าน และนักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการอ่านจับใจความ ตีความ สรุปความ จากหนังสือสำหรับเด็กที่ครูจัดมาเป็นสื่อในการอ่าน

3.3 แนวคิดในการจัดการศึกษาของกลุ่มมนุษยนิยม

สรวงศ์ ไคว้ตระกูล (2533) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาตามแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยมว่า เป็นการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในฐานะเป็นปัจเจกบุคคล และควรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของบุคคล เพื่อเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านสติปัญญา ความคิด ความรู้สึกและอารมณ์

พรณี ช.เจนจิต (2528) ได้กล่าวถึง แนวคิดของนักการศึกษาในกลุ่มนี้ไว้สรุปได้ คือ นักการศึกษาที่สำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่ มาสโลว์ (Maslow) โรเจอร์ส (Rogers) และ คอมบส์ (Combs) มาสโลว์มีความเชื่อพื้นฐานว่า ควรให้อิสระแก่ผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะเลือกสิ่งที่ดีสำหรับตนเอง ครูควรไว้วางใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เจริญเติบโตต่อไป ส่วนโรเจอร์สมีความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือตนเองในการเรียน ได้เลือกวิธีที่จะเรียนเอง และคอมบส์มีความเห็นว่า ครูควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับเด็ก กระตุ้นให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้ร่วมคิด และเป็นเพื่อนกับเด็ก

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาวิเคราะห์กับกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการพบว่า กระบวนการสอนอ่านนี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้เลือกหนังสืออ่านด้วยตนเอง ได้เลือกทำกิจกรรมการอ่านด้วยตนเอง ได้กระตุ้นให้เด็กรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็น และได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (cognitive) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก (affective) และด้านทักษะ (psychomotor)

จะเห็นได้ว่า การสอนอ่านแบบปฏิบัติการเป็นการสอนที่มี แนวคิด ทฤษฎี ในด้านการเรียนการสอนภาษา และด้านจิตวิทยาสนับสนุน ดังนั้นจึงน่าจะเป็นวิธีการสอนที่ดีวิธีหนึ่ง

จากการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ สรุปได้ว่า กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเริ่มใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ มีพื้นฐานมาจากองค์ประกอบ 5 ด้านคือ เวลาที่ใช้ในการสอน การได้มีโอกาสเลือกหนังสือ การตอบสนองต่อหนังสือ การเรียนรู้จากครู และเพื่อน และการดำเนินการตามกระบวนการที่ได้วางแผนไว้เป็นอย่างดี จากองค์ประกอบดังกล่าวนี้ ได้มีผู้นำไปจัดชั้นการสอนที่แตกต่างกันไป สำหรับแนวคิดทฤษฎีที่สนับสนุนกระบวนการสอนอ่านนี้ได้แก่ แนวคิดการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) แนวคิดการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นหลัก (Literature-based Reading Instruction) และแนวคิดในการจัดการศึกษาตามกลุ่มมนุษยนิยม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในการอ่าน การเล่าเรื่อง ความสนใจในการอ่าน และกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน

สาค และคณะ (Salch and Others, 1996) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 3 และเกรด 4 โดยผู้ศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาโครงการเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน โครงการนี้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การพัฒนากิจกรรมในชั้นก่อนอ่าน การใช้ยุทธวิธีในการอ่านในชั้นการอ่าน และการไตร่ตรองและการสะท้อนกลับหลังการอ่าน กิจกรรมชั้นก่อนการอ่านประกอบด้วย การสร้างความประทับใจในเรื่องที่อ่าน การแนะนำล่วงหน้า โครงสร้างเกี่ยวกับคำและการวิเคราะห์คำ และกิจกรรมเกี่ยวกับคำศัพท์ ยุทธวิธีในการอ่านได้แก่ การชี้นำการคิดในการอ่าน (DRTA) การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงเรื่องและเรื่อง (GIST) การสร้างโครงสร้างของเรื่อง ผลการศึกษาพบว่าการใช้ยุทธวิธีในการอ่าน มีผลต่อการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน

คาโลนิส (Karlolis, 1995) ได้ศึกษาผลของการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 5 โดยศึกษากับนักเรียนชายหญิงจำนวน 56 คน จาก 2 โรงเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองจะได้เรียนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และนักเรียนกลุ่มควบคุมจะได้เรียนจากบทเรียนพื้นฐานตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีความเข้าใจในการอ่านดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

แอนฮอลท์ และคณะ (Anhalt and Others, 1995) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 1 เกรด 2 และเกรด 3 โปรแกรมนี้ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ การใช้ยุทธวิธีในการอ่านเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน การใช้การอ่านแบบปฏิบัติการในชั้นเรียน และการส่งเสริมการอ่านที่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้วิธีการสอนโดยตรง และยุทธวิธีในการอ่านที่เป็นต้นแบบ การใช้การอ่านแบบปฏิบัติการ และการส่งเสริมการอ่านที่บ้าน

เบอร์นินส์ (Burins, 1995) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้ยุทธวิธีในการอ่านแบบ K - W - L ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 5 โดยศึกษากับนักเรียน 52 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 26 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 26 คน กลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธี K - W - L ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เรียนตามยุทธวิธีนี้ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธี K - W - L มีคะแนนความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยวิธีนี้ และคะแนนเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน

จอห์นสัน (Johnson, 1994) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้ยุทธวิธีความเข้าใจในการอ่านที่มีต่อคะแนนการอ่านและภาษาของนักเรียนเกรด 5 โดยศึกษากับนักเรียนจำนวน 18 คน ผลการศึกษาพบว่า การสอนยุทธวิธีความเข้าใจในการอ่านส่งผลให้คะแนนการอ่านและภาษาของนักเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า ครูควรจะศึกษาทำความเข้าใจกับงานวิจัยหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ยุทธวิธีความเข้าใจในการอ่านที่ทันสมัยและนำความรู้นั้นมาใช้ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนได้

ชุนเลอร์ (Schundler, 1992) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน : การวิเคราะห์ผลของแนวการสอนแบบ CIRC (Cooperative Integrated Reading and Comprehension) โดยได้ทดลองกับนักเรียนเกรด 2 จำนวน 33 คน เป็นเวลา 20 สัปดาห์ แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 17 คน กลุ่มทดลองจำนวน 16 คน กลุ่มควบคุมเรียนด้วยการสอนแบบปกติ กลุ่มทดลองเรียนด้วยการสอนแบบ CIRC ผลการทดลองพบว่าคะแนนความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบ CIRC มีคะแนนความเข้าใจในการอ่านสูงกว่า

พิมพ์พา วิทโยนารโกวิท (2539) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยแตกต่างกันที่เรียนโดยการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทผสมผสานการอธิบายโดยตรง โดยศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำและปานกลางเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน คะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำที่เพิ่มขึ้นและคะแนนความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยปานกลางและสูงเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

กานดา ศรีพรวิสิฐ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กิจกรรมชี้นำการคิดในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้ศึกษาได้พัฒนาโปรแกรมความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กิจกรรมชี้นำการคิดในการอ่าน หลังจากนั้นได้นำโปรแกรมไปทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ ในระดับการอ่านตามตัวอักษร ระดับการอ่านตีความ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาลี นรสิงห์ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน เพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือ ระหว่างกลุ่มที่ใช้กิจกรรมการเขียนและไม่ใช้กิจกรรมการเขียน โดยศึกษากับนักเรียน จำนวน 64 คน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้กิจกรรมการเขียน และกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือ โดยไม่ใช้กิจกรรมการเขียนไม่แตกต่างกัน และความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุจิตรา ศรีนวล (2534) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสอนอ่านภาษาไทย เพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลวิธีการอ่าน การคิด สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการสอน แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 56 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 28 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยกิจกรรม ตามที่เสนอไว้ในคู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความเข้าใจในการอ่านและความตระหนักรู้เกี่ยวกับการอ่านของตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการสอนส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบบทอ่าน และจะนำกลวิธีการอ่าน ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

นันทรัตน์ ชื่นชนม์ (2531) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธี มุ่งประสบการณ์ทางภาษากับวิธีปกติ โดยศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 25 คน ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design ใช้เวลาในการเรียนกลุ่มละ 10 คาบ คาบละ 50 นาที โดยใช้เนื้อหาเดียวกันในการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน ที่เรียนโดยวิธีมุ่งประสบการณ์ทางภาษากับเรียนวิธีปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคงทนในการจำของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

เสาวณี คลองน้อย (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกความเข้าใจ ในการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกหัด กับนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยให้ เขียนสรุปความ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 48 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 24 คน ใช้เวลาทดลอง 4 สัปดาห์ ใช้เรื่องในการทดลอง 20 เรื่อง และแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านจำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test (Dependent) ผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ฝึกโดยใช้แบบฝึกหัดกับเขียนสรุปความ มีผลการฝึกความเข้าใจในการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแต่ละกลุ่มก็มีความแตกต่างด้านความเข้าใจระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จึงแสดงว่า หลังจากได้รับการฝึก นักเรียนแต่ละกลุ่มต่างก็มีความก้าวหน้าในด้านความเข้าใจในการอ่าน

ศิริลักษณ์ สิ้นพัฒนานกุล (2530) ได้ศึกษาผลของความเข้าใจในการอ่านเนื้อหาที่ใช้เครื่องชื่อนำต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องชื่อนำแบบขีดเส้นใต้ แบบตีกรอบ และแบบพิมพ์สีพื้น โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 90 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มอ่านเนื้อหาที่ใช้เครื่องชื่อนำต่างกัน โดยใช้เนื้อหาในหนังสือเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เมื่ออ่านจบแล้วทดสอบความเข้าใจทันที วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหนึ่งตัวประกอบ ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาที่ใช้เครื่องชื่อนำทั้ง 3 แบบ ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเล่าเรื่อง

ลีอง (Leone, 1995) ได้ศึกษาการใช้การเล่าเรื่องในการประเมินความเข้าใจในการอ่านหนังสือ 3 ประเภทคือ หนังสือสารคดี หนังสือบันเทิงคดี และหนังสือสารคดีกึ่งบันเทิงคดี โดยศึกษากับนักเรียนเกรด 3 จำนวน 60 คน และนักเรียนเกรด 5 จำนวน 65 คน ใช้เวลาในการศึกษา 6 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนเกรด 5 มีความเข้าใจในหนังสือสารคดี และหนังสือสารคดีกึ่งบันเทิงคดีไม่แตกต่างกัน และนักเรียนเกรด 3 มีความเข้าใจในหนังสือบันเทิงคดีมากกว่าหนังสือสารคดี และหนังสือสารคดีกึ่งบันเทิงคดี และพบว่าการเขียนเล่าเรื่อง สามารถช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในหนังสือที่อ่านและความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้น

แทคเกต (Tackett, 1995) ได้ศึกษาเรื่อง ความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา : การเข้าใจความหมายด้วยการใช้ยุทธวิธีการเล่าเรื่อง โดยสังเกตการสอนพูดเล่าเรื่อง และเขียนเล่าเรื่องของครู ขณะที่สอนอ่านนักเรียนกลุ่มเล็กที่มีนักเรียนเกรด 2 และนักเรียนเกรด 3 จำนวน 6 คน และนักเรียนที่มีความบกพร่องของการได้ยิน 1 คน ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการเล่าเรื่องทำให้นักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยินเข้าใจความหมายของเรื่องได้ และนักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้รับประโยชน์จากกระบวนการเล่าเรื่องนี้ นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังพบว่า ถ้าครูเข้าใจกระบวนการเล่าเรื่องอย่างแจ่มแจ้งก็จะช่วยให้การสอนมีคุณภาพมากขึ้น และการตอบสนองเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านของนักเรียนก็มีผลดียิ่งขึ้น

เฮอร์นานเดส (Hernandez, 1991) ได้ศึกษาผลของกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อการเล่าเรื่องของนักเรียนเกรด 4 โดยศึกษากับนักเรียนจำนวน 36 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 23 คน กลุ่มควบคุม 13 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการสัปดาห์ละ 2 วัน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีปกติ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม ความสามารถในการเล่าเรื่องของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน และนักเรียนมีเจตคติต่อการอ่านดีขึ้น

มิสตรีย์ (Mistry, 1991) ได้ศึกษาพัฒนาการการเล่าเรื่องจากหนังสือภาพของเด็กก่อนวัยเรียน โดยศึกษากับเด็กชายอายุ จำนวน 35 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เด็กทุกคนจะแต่งเรื่องจากภาพ 5 ภาพ โดยได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ก่อน หลังจากนั้น จึงเล่าเรื่องโดยไม่มีภาพประกอบและผู้ใหญ่ช่วยเหลือได้บ้าง เด็กในกลุ่มทดลองจะถูกทดสอบการเล่าเรื่อง 2 ครั้งในเวลา 5 เดือน การเล่าเรื่องของเด็กจะถูกนำมาวิเคราะห์ใน 3 ด้าน คือ จำนวนขององค์ประกอบของเรื่อง การช่วยเหลือของผู้ใหญ่ และการต่อเนื่องของเรื่อง ผลการศึกษาพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนมีพัฒนาการในด้านการเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่อง และเล่าได้ครบตามองค์ประกอบของเรื่อง

อัลเมอร์ (Ulmer, 1990) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความเข้าใจในการอ่านด้วยการเล่าเรื่องโดยศึกษากับนักเรียนเกรด 6 ในรัฐเท็กซัส และผู้ใหญ่ที่ตั้งใจจะเข้ามหาวิทยาลัยในเมืองเท็กซัสตะวันออก กลุ่มตัวอย่างจะได้อ่านในใจบทอ่านที่มีความยาว 1,800 คำ จากหนังสือเรียนของเกรด 5 เมื่ออ่านจบแล้วจะต้องเขียนเล่าเรื่องที่อ่านแล้วตอบคำถามที่ตรงกับเรื่องที่อ่านจำนวน 20 ข้อ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามที่ไม่ได้กล่าวถึงในเรื่องที่เขียนเล่าได้ การเขียนเล่าเรื่องของนักเรียนนั้นมีการสรุปความและลงความเห็นมากกว่าการเขียนเล่าเรื่องของผู้ใหญ่ การเขียนเล่าเรื่องของผู้ใหญ่มีการวิเคราะห์เนื้อหามากกว่าของนักเรียน การเขียนเล่าเรื่องของผู้ใหญ่มีจำนวนคำมากกว่าของนักเรียน แต่ของนักเรียนมีประเด็นที่เขียนมากกว่า การเขียนเล่าเรื่องของทั้งผู้ใหญ่และนักเรียนมีการคิดคล้าย ๆ กัน ผู้ใหญ่ตอบคำถามที่ตรงกับเนื้อเรื่องได้มากกว่า ทั้งผู้ใหญ่และนักเรียนตอบคำถามที่เป็นรายละเอียดผิดค่อนข้างมาก แต่นักเรียนตอบคำถามที่เป็นการลงความเห็นได้ถูกต้องมากกว่า

นอกจากนี้แล้วอัลเมอร์ยังได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ คือ ครูควรใช้วิธีการเล่าเรื่องในการประเมินความเข้าใจในการอ่าน และควรใช้วิธีการเขียนเล่าเรื่องให้มากขึ้น นอกจากนี้ในการตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านไม่ควรนำมาเป็นคะแนนรวมในด้านความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน และไม่ควรมีการประเมินโดยการนับประเด็นของข้อมูล

3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสนใจในการอ่าน

สแตง และคาร์เตอร์ (Stange and Carter, 1995) ได้ศึกษาเรื่อง นักอ่าน ปัญหาเลิศในระดับมัธยมศึกษา เจตคติและความสนใจในทศวรรษ 1990 โดยศึกษากับนักเรียน ปัญหาเลิศเกรด 6 เกรด 7 และเกรด 8 จำนวน 284 คน จากโรงเรียนที่มีสถานภาพทางสังคมสูง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความสนใจมากในเรื่องลึกลับ เรื่องขบขัน สารคดี และนิยาย และมีความสนใจน้อยในหนังสืออ้างอิง สุขภาพ ศาสนา ภูมิศาสตร์ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และหนังสือเกี่ยวกับวิธีต่าง ๆ (How - to Books) นอกจากนี้แล้วยังพบว่า นักเรียนหญิงมีเจตคติที่ดีในระดับการให้คุณค่าและการสร้างคุณลักษณะ

วิลสัน (Wilson, 1993) ได้ศึกษาเรื่อง การอ่านเป็นคู่ : ผลที่มีต่อการอ่าน คำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่าน และความสนใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 2 โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนอ่านเป็นคู่ เป็นเวลา 7 สัปดาห์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การอ่านเป็นคู่ไม่มีผลต่อการใช้คำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในการอ่าน แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ผู้ปกครองและนักเรียนและครูมีความเชื่อว่า การอ่านคำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่าน และความสนใจในการอ่านจะต้องพัฒนาขึ้นหลังการทดลอง

บังอร พรหมสุขศรี (2535) ได้ศึกษาเรื่อง ความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดเพื่อการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งสำนักงาน กลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยศึกษากับนักเรียนจำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดแบบสำรวจและแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ผลการศึกษพบว่า นักเรียนสนใจอ่านหนังสือประเภทบันเทิงคดีมากที่สุด และอ่านหนังสือจากห้องสมุด ช่วงเวลาที่ใช้อ่านในแต่ละวันประมาณ 15-30 นาที และอ่านหนังสือที่ไม่ใช่แบบเรียนเฉลี่ยเดือนละ 5 เล่ม

สมหมาย อ่องพุ่ม (2534) ได้ศึกษาเรื่องความสนใจในการอ่านและ วิจารณ์งานในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยศึกษากับนักเรียนจำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 20 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 20 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือพิมพ์และสนทนาเรื่องจากหนังสือพิมพ์สัปดาห์ละ 1 ครั้งเป็นเวลา 8 สัปดาห์ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยวิธีการทายปัญหา ผลการศึกษพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยวิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือพิมพ์และสนทนาเรื่องจากหนังสือพิมพ์ มีความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยการทายปัญหาจากหนังสือพิมพ์และประกวดสรุปข่าวในรอบสัปดาห์ มีความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน นักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม มีความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกัน นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์งานสูงกว่ากลุ่มทดลองที่ 2

ชยันต์ เพชรศรีจันทร์ (2533) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยสื่อหนังสือเรียนที่ใช้ภาพเหมือนและสื่อหนังสือเรียนที่ใช้ภาพการ์ตูน โดยศึกษากับนักเรียนจำนวน 60 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองเรียนโดย สื่อหนังสือที่ใช้ภาพการ์ตูน

กลุ่มควบคุมเรียนโดยใช้สื่อหนังสือเรียนที่ใช้ภาพเหมือน ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 84 คาบ คาบละ 20 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม ความสนใจในการอ่านของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงในกลุ่มทดลองก่อนสอนและหลังสอนไม่แตกต่างกัน ในกลุ่มควบคุมพบว่าก่อนสอน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน แต่หลังสอนมีความสนใจในการอ่านไม่แตกต่างกัน กลุ่มทดลองที่สอนโดยใช้สื่อหนังสือที่ใช้ภาพการ์ตูนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูง โดยมีขนาดอิทธิพล 1.63 ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 94.84

4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

เฮวิท และคณะ (Hewitt and Others, 1996) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนานักเรียนที่มีทักษะการอ่านระดับต่ำด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ โดยศึกษากับนักเรียนเกรด 1 เกรด 2 และเกรด 3 ที่มีทักษะการอ่านระดับต่ำ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะความเข้าใจในการอ่านดีขึ้น และมีเจตคติต่อการอ่านดีขึ้น

เกรีย (Greer, 1994) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการต่อการพัฒนาเจตคติในการอ่าน โดยศึกษากับนักเรียนเกรด 5 จำนวน 23 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 11 คน และกลุ่มควบคุม 12 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองซึ่งครูสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการชอบเรียนและมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านมากขึ้น

โรเบิร์ต (Roberts, 1993) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เจตคติต่อการอ่าน และการเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-esteem) ของนักเรียนที่เรียนอ่อนในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 80 คนที่ได้รับการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ โดยแบ่งเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ใช้เวลาดทดลองสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 42 นาที เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางการอ่านสูงขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านมากขึ้น

เครทเซน และฮูชัน (Kletzein and Hushion, 1992) ได้สอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ แล้ววัดเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 9 และเกรด 10 ที่เรียนอ่อน จำนวน 26 คน โดยใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดปีการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านมากขึ้น และความสามารถในการอ่านของนักเรียนก็สูงขึ้นด้วย

บิทเนอร์ (Bitner ,1992) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ ที่มีต่อความหมายของคำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่าน การเป็นอาสาสมัครในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 8 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองครูสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการทุกวัน วันละ 45 นาที เป็นเวลา 1 ภาคเรียน กลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยวิธีปกติทุกวัน วันละ 45 นาที ผลการศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

มิลเลอร์ (Miller ,1990) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 4 โดยแบ่งกลุ่มทดลองเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง กลุ่มทดลองที่ 2 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ และกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางการอ่านทั้งปานกลางและต่ำละกันไป ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจในการอ่านสูงกว่า และมีเจตคติต่อการอ่านดีกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มนั้น มีผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจในการอ่านไม่แตกต่างกัน

แอทเวล (Atwell ,1987) ได้สอนอ่านตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการกับนักเรียนเกรด 8 ซึ่งมีนักเรียนการศึกษาพิเศษรวมอยู่ด้วย 8 คน ใช้เวลาในการสอน 1 ปีการศึกษา ผลการสอนพบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์จากการทำแบบทดสอบมาตรฐานของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลองอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 72 และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มควบคุมอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 54

จากการศึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ในด้านความเข้าใจในการอ่าน ได้มีผู้ศึกษาผลของการใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านหลาย ๆ วิธีเช่น การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท การพัฒนาโครงการที่มีขั้นตอนส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน การสอนอ่านแบบ K-W-L การเรียนแบบร่วมมือ ฯลฯ ผลการศึกษาพบว่ามีผลการศึกษาผลของการเล่าเรื่องที่มีต่อการพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเล่าเรื่องและการพัฒนาการเล่าเรื่องของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า การเล่าเรื่องช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น มีพัฒนาการด้านการฟัง การพูดมากขึ้น ในด้านความสนใจในการอ่านได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจอ่าน และผลของวิธีการต่าง ๆ ที่พัฒนาความสนใจในการอ่าน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนแต่ละวัยมีความสนใจ

ในหนังสือที่มีเรื่องราวแตกต่างกัน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงสนใจอ่านหนังสือที่มีเรื่องราวแตกต่างกัน นอกจากนี้แล้วยังพบว่าการใช้สื่อสิ่งพิมพ์บางประเภท และวิธีสอนบางวิธี สามารถพัฒนาความสนใจในการอ่านของนักเรียนได้ ในด้านกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ ได้มีผู้ศึกษาผลของกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน ความสนใจ และเจตคติต่อการอ่านและความสามารถในการอ่านของนักเรียน ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านความเข้าใจในการอ่านสูงขึ้น มีความสนใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านมากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย